

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA EVROPSKÉ INTEGRACE

Centrální bankovníctví v České republice a v Evropské unii

Central Banking in the Czech Republic and in the European Union

Student: Alena Macurová

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Boris Navrátil CSc.

Ostrava 2012

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra evropské integrace

Zadání bakalářské práce

Student: **Alena Macurová**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **6210R004 Eurospráva**
Specializace: **02 Eurospráva**
Téma: **Centrální bankovníctví v České republice a v Evropské unii**
Central Banking in the Czech Republic and in the European Union

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Historie vzniku centrálního bankovníctví v ČR a EU
3. Postavení a funkce ČNB a ECB
4. Srovnání měnové politiky ČNB a ECB
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

REVENDA, Zbyněk. *Centrální bankovníctví*. 3. vyd. Praha: Management Press, 2011. 558 s. ISBN 978-80-7261-230-7.

ZEMAN, Václav. *Centrální bankovníctví a monetární politika*. 1. vyd. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2010. 161 s. ISBN 80-214-3281-0.

UHROVÁ, Natálie. *Měnová politika České národní banky a Evropské centrální banky*. Karviná: Slezská univerzita v Opavě, Obchodně podnikatelská fakulta, 2010. 503 s. ISBN 978-80-7248-601-4.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Boris Navrátil, CSc.**

Datum zadání: 25.11.2011

Datum odevzdání: 11.05.2012

prof. Ing. Karel Skokan, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlášení:

Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou práci vypracovala samostatně. Přílohy č. 1 a č. 2, dané mi k dispozici, jsem samostatně doplnila.

V Ostravě dne 11. května 2012

Alena Macurová

Poděkování:

Na tomto místě bych velmi ráda poděkovala panu Ing. Borisi Navrátilovi CSc., vedoucímu práce, za odbornou pomoc, ochotu a cenné připomínky při zpracování této práce.

OBSAH

ÚVOD.....	5
------------------	----------

1 HISTORIE VZNIKU CENTRÁLNÍHO BANKOVNICTVÍ V ČR A V EU.....6

1.1 Centrální bankovníctví	6
1.1.1 Důvody vzniku centrálních bank a způsoby jejich zakládání.....	6
1.1.2 Znaký centrálních bank.....	7
1.1.2.1 Emisní činnost.....	7
1.1.2.2 Měnová politika.....	9
1.1.2.3 Devizová činnost.....	9
1.1.2.4 Regulace a dohled bank.....	10
1.1.2.5 Funkce banky bank.....	11
1.1.2.6 Funkce banky státu.....	12
1.2 Vznik a vývoj centrální banky na území ČR.....	12
1.2.1 Počátky bankovníctví na českém území.....	12
1.2.2 Centrální bankovníctví v letech 1919 -1938.....	13
1.2.3 Národní banka v období protektorátu (1939-1945).....	14
1.2.4 Centrální bankovníctví v období po 2. světové válce	15
1.2.5 Vznik České národní banky.....	16
1.3 Evropská centrální banka.....	17
1.3.1 Vznik Evropské centrální banky.....	17

2 POSTAVENÍ A FUNKCE ČNB A ECB.....18

2.1 Funkce a činnosti České národní banky.....	18
2.1.1 Cíle a úkoly České národní banky.....	18
2.1.2 Organizační struktura České národní banky.....	19
2.2 Postavení a funkce Evropské centrální banky.....	21
2.2.1 Orgány ECB.....	22
2.2.2 Cíle a úkoly ECB.....	23
2.3 Hospodaření ČNB a ECB.....	24
2.3.1 Výsledek hospodaření ČNB za rok 2011.....	25

2.3.2 Výsledek hospodaření ECB za rok 2011	26
3 SROVNÁNÍ MĚNOVÉ POLITIKY ČNB A ECB.....	26
3.1 Měnová politika ČNB.....	27
3.1.1 Nástroje měnové politiky ČNB.....	27
3.1.1.1 Nepřímé nástroje měnové politiky ČNB.....	28
3.1.1.2 Přímé nástroje měnové politiky ČNB.....	30
3.1.2 Připravenost ČNB vstoupit do ERM II.....	31
3.2 Měnová politika ECB.....	32
3.2.1 Nástroje měnové politiky ECB.....	33
3.2.2 Úrokové sazby ECB.....	34
3.2.3 Sklaďování měnové politiky členských zemí EU.....	35
3.3 Porovnání měnových politik ČNB a ECB.....	37
3.3.1 Cenová stabilita.....	37
3.3.2 Úrokové sazby.....	38
3.4 Současný vývoj měnové politiky eurozóny.....	39
ZÁVĚR.....	41
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	43
SEZNAM ZKRATEK.....	49
PROHLÁŠENÍ O VYUŽITÍ VÝSLEDKŮ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	
SEZNAM PŘÍLOH	

ÚVOD

Centrální bankovníctví má v dnešní době své nezastupitelné místo především v měnové politice a při regulaci bankovního systému. V dřívějších dobách tomu však takto pokaždé nebývalo. Důvody pro zakládání nejstarších centrálních bank nebyly vždy ekonomicky podložené. Vývoj měnové politiky je svým způsobem neustále probíhající proces, kdy je snahou najít co nejúčinnější nástroje, pomocí kterých by bylo dosahováno cílů měnové politiky. V posledních letech bývá ve většině tržně ekonomických zemích hlavním cílem měnové politiky cenová stabilita, které bývá dosahováno pomocí měnově-politických režimů. Česká národní banka i Evropská centrální banka k dosahování cenové stability shodně používají režim cílování inflace.

Ačkoliv historie centrálního bankovníctví na českém území sahá až do 19. století, Česká národní banka je instituce poměrně mladá. Česká národní banka, která vznikla v roce 1993, však není zcela novým jevem, ale svým fungováním a organizací navázala na někdejší Státní banku československou. Evropská centrální banka je naopak zcela novou institucí a je výsledkem postupné ekonomické integrace v Evropě.

Práce je rozdělena na tři kapitoly, z nichž první bude pojednávat o historii vzniku centrálního bankovníctví a o znacích a funkcích centrálních bank. V podkapitolách budou uvedeny etapy vzniku centrálního bankovníctví na českém území a nastíněn bude také vznik Evropské centrální banky. Na první část práce naváže kapitola zaměřená na fungování ČNB a ECB, v níž budou charakterizovány hlavní cíle a úkoly obou institucí. Závěr práce by pak měl podat ucelenou představu o měnových politikách ČNB a ECB, jejich hlavních nástrojích měnové politiky, a v závěru bude provedeno srovnání obou měnových politik se zaměřením na porovnání hlavního cíle, cenové stability, prostřednictvím míry inflace měřené pomocí HICP. Provádění měnové politiky Evropskou centrální bankou je v posledních měsících velice aktuálním a ožehavým tématem, ke kterému bych se chtěla v závěru práce vyjádřit.

Cílem bakalářské práce bude charakterizovat systém centrálního bankovníctví v České republice a v evropské měnové unii, zastoupený jejich vrcholovými institucemi v oblasti měnové politiky, Českou národní bankou a Evropskou centrální bankou. Hlavním záměrem bude pomocí metodiky komparace provést srovnání cílů a nástrojů měnových politik obou institucí za účelem najít shody či difference v měnové politice ČNB a ECB.

1 HISTORIE VZNIKU CENTRÁLNÍHO BANKOVNICTVÍ V ČR A V EU

V této kapitole bych ráda přiblížila některé skutečnosti, které vedly k zakládání prvních centrálních bank a způsoby, kterými jsou centrální banky zakládány. Dále jsou zde uvedeny hlavní znaky, kterými se centrální banky vyznačují. Ve druhé podkapitole se věnuji vzniku centrálního bankovníctví na českém území a třetí část této kapitoly je věnována okolnostem vzniku Evropské centrální banky.

1.1 Centrální bankovníctví

Počátek vzniku centrálních bank se datuje do 17. století, kdy vznikly první dvě centrální banky – Sveriges Riksbank ve Švédsku a Bank of England ve Velké Británii. Vznik většiny centrálních bank se však odehrál až ve 20. století (Revenda, 2011). Existují však i země, které centrální banky nemají, například v Lucembursku zajišťoval až donedávna některé funkce centrální banky Lucemburský měnový institut (Institut Monétaire Luxembourgeois) a belgická centrální banka (Landorová, 2007). I když Lucembursko bylo nakonec nuceno v roce 1998 formálně centrální banku založit z důvodu vstupu do evropské měnové unie (Lucemburská centrální banka, 2012). V některých malých státech, jako jsou San Marino, Vatikán, Andorra či Lichtenštejnsko, zabezpečují činnosti centrálních bank národní banky jiných zemí.

V následující části práce jsou přiblíženy hlavní znaky centrálního bankovníctví, důvody proč byly centrální banky zakládány a také možné způsoby jejich založení.

1.1.1 Důvody vzniku centrálních bank a způsoby jejich zakládání

Důvodem pro zakládání nejstarších centrálních bank byly převážně finanční zájmy vlády, respektive panovníka, který chtěl mít instituci na doplnění chybějících peněžních zdrojů do své pokladnice, aby mohl krýt výdaje svých válečných tažení nebo nadměrné neproduktivní výdaje (Landorová, 2007). Dalším z důvodů pak bylo soustředění veškerých peněžních transakcí týkajících se státní pokladnice do jediné a hlavně vlastní instituce. Velmi brzy se však dospělo k poznatku, že možnosti vlády či panovníka půjčovat si neomezeně

prostředky musí být výrazně omezeny. Proto je v současné době ve většině vyspělých ekonomikách centrální banka samostatně rozhodující a na vládě nezávislou institucí (Revenda, 2011).

Dalšími důvody pro vznik centrálních bank se stala centralizace emise peněz (bankovek, popřípadě mincí) nebo důvodem byla poptávka jednotlivých bank po mezibankovním zúčtování. Centrální banky se tedy staly jakýmsi zúčtovacím (clearingovým) centrem.

Pokud hovoříme o způsobu zakládání centrálních bank, dá se říci, že existují tři základní styly. Jedná se o přeměnu některých komerčních bank na banku centrální, což vždy nemusí probíhat na principu dobrovolnosti, nebo přidělení výsadního práva na emisi bankovek. Třetím způsobem je založení zcela nové instituce, která bude mít funkce centrální banky (Revenda, 2011).. Takto byla založena i první centrální banka na našem území – Národní banka Československá, která započala svou činnost v roce 1926.

1.1.2 Znaky centrálních bank

Aby mohla být finanční instituce nazývána centrální bankou, musí splňovat tři základní parametry. Tím prvním je, že má výsadní právo emitovat bankovky a mince a stanovuje jejich ochranné prvky, nominále atd.. Druhým rozpoznávacím kritériem centrálních bank je provádění monetární politiky například tím, že reguluje množství peněz v oběhu a jako hlavní úkol má stanoveno udržovat měnovou stabilitu. Dalším znakem centrálních bank je, že stanovují základní pravidla pro činnosti obchodních bank a sledují jejich dodržování. Podle Revendy (2011) lze za prioritní znak považovat emisi peněz, protože právě tato činnost začala centrální banky odlišovat od obchodních a ostatních bank.

1.1.2.1 Emisní činnost

Hlavní makroekonomickou funkcí centrálních bank vyspělých zemí je emise hotovostních peněz. V této oblasti mají centrální banky monopolní postavení. Emisní činnost se vztahuje většinou na bankovky i mince. Peníze mají velký vliv na ekonomické dění a

v podstatě i na chování všech subjektů v ekonomice, není tedy divu, že je nutné jejich správu vložit do rukou nezávislé instituce (Revenda, 2011). Emisní činnost je velice důležitým nástrojem pro řízení měnové stability.

V současné době však mají peníze vedle hotovostní formy i formu bezhotovostní. Bezhotovostní peníze v podstatě vzniknou uložením hotovostních peněžních prostředků na vkladový účet v bance a nakonec z bezhotovostních peněz můžeme udělat hotovostní jejich výběrem z banky. Na emisi bezhotovostních peněz nemají centrální banky monopol, ale mohou je emitovat všechny banky, které přijímají prostředky od nebankovních klientů na běžné účty, a také poskytují bezhotovostní půjčky nebankovním subjektům. Centrální banky v tomto případě emitují bezhotovostní peníze obchodním nebo jiným bankám. V současnosti již nejsou emitované peníze kryty zlatem, či jinými kovy, jak tomu bývalo kdysi, ale jsou emitovány úvěrem (Zeman, 2010).

Před vznikem peněz, jak je známe v dnešní době se využívaly jako prostředek směny naturálie. Naturální směna však byla postupně vznikem peněz vytlačována. První peníze byly vyráběny z drahých kovů (zlato či stříbro) a nejstarší známé mince se objevily již v 7.století př. n. l. na území dnešního Turecka. Často se také používaly mince vyrobené z bronzu a mědi. Prvními penězi doloženými na území dnešní České republiky byly stříbrné denáry, které nechali razit Přemyslovci a Slavníkovci od roku 995 n. l. První papírové peníze se objevily někdy kolem 10.století na území Číny. Již staří panovníci přišli na to, jaký potenciál se v emisi peněz skrývá, a proto si přivlastnili výsadní právo k emisi peněz. To ovšem vedlo k tomu, že z důvodu naplnění vlastní pokladnice panovník přistupoval k tzv. lehčení mincí, kdy množství kovu v minci neodpovídalo hodnotě na minci uvedené (Revenda, 2011).

Centrální banky provádějí kromě emise peněz ještě další operace týkající se hotovostních peněz. Spravují zásoby peněz v oběhu, vyměňují opotřebované a poškozené mince a bankovky a ty pak pod svým dohledem nechávají likvidovat. Dále pak stanovují pravidla přijímání hotovostních peněz a nakládání s nimi nebo uschovávají a evidují platné i neplatné hotovostní peníze cizích států.

1.1.2.2 Měnová politika

Ve všech tržních ekonomikách patří měnová politika mezi ústřední činnosti centrálních bank. Pomocí nástrojů měnové politiky se snaží centrální banky regulovat množství peněz v oběhu a tím dosáhnout předem stanovených cílů.

Hlavním cílem soudobé měnové politiky centrálních bank je cenová stabilita jako předpoklad měnové stability (Landorová, 2007). Toho je dosaženo v případě, že množství peněz v oběhu se rovná množství peněz ekonomicky potřebnému. Většina centrálních bank, Českou národní banku nevyjímaje, pracuje v režimu cílování inflace. Další cíle měnové politiky se mohou lišit stát od státu. Lze zde zařadit podporu ekonomického růstu, podporu zaměstnanosti, stabilitu směnného kurzu domácí měny, stabilitu finančního systému a stabilizaci dlouhodobých úrokových sazeb. Rozborem jednotlivých cílů měnové politiky a jejím fungováním se blíže zabývá 3. kapitola.

1.1.2.3 Devizová činnost

Činnosti centrálních bank souvisejí i se začleněním do mezinárodních vztahů. V této oblasti se věnují operacím s devizovými rezervami, zahraničními úvěry a devizovou regulací. Při devizové činnosti jsou více či méně ovlivňovány mezinárodními institucemi jako jsou Mezinárodní měnový fond či instituce Světové banky (Revenda, 2011).

Důvodem pro provádění devizových operací je zajištění dostatku devizových prostředků tak, aby byla zajištěna devizová likvidita státu a také musí udržovat hodnotu devizových rezerv. Dalším důvodem je, že centrální banky potřebují působit na úroveň a pohyb domácí měny k měnám zahraničním. Centrální banky mají také pravomoc ustanovit pravidla, jak bude s domácí měnou zacházeno v zahraničí a také jak bude s cizími měnami naloženo na domácím území.

1.1.2.4 Regulace a dohled bank

Jednou z hlavních činností všech centrálních bank je provádění dohledu nad komerčními a jinými bankami a regulace jejich činností, tedy stanovení pravidel a rovněž i prověřování jejich plnění. Bankovní dohled a regulaci však nemusí vždy provádět pouze centrální banky, ale i jiné pověřené instituce. Například vládou zřízené specializované instituce, zde patří již zmíněný Lucemburský měnový institut nebo Federální korporace pro pojištění depozit působící v USA. Dále mohou bankovní dohled a regulaci provádět ministerstva jednotlivých zemí, nejčastěji je to ministerstvo financí (Revenda, 1995). Centrální banky kontrolují převážně dodržování předpisů bankami nižší instance. Důvody, proč centrální banky regulují a kontrolují činnosti ostatních bankovních institucí je snaha o zachování důvěryhodnosti a efektivnosti finančních trhů, ochrana klientů anebo prevence před nechtěnými odchylkami (Zeman, 2010). Neméně důležitým důvodem pro tuto činnost centrální banky je i zajištění toho, aby byly uveřejňovány potřebné informace pro investory, a tím i zajištění jejich ochrany před rizikovými obchody (Revenda, 1995)

Dohled může být prováděn místně nebo na dálku. K místnímu dozoru se přistupuje zejména u bank, které jsou považovány za problémové a může přerůst až k nucené správě¹. Jednou za pár let je místní kontrola provedena u všech bank na území státu. Zkoumá se zejména jak banky zajišťují úvěry, zda dodržují předepsané pracovní postupy či jaká je hierarchie a pravomoci vně banky (Zeman, 2010). Po uskutečnění kontroly provádí centrální banky hodnocení pomocí ukazatelů. Toto hodnocení se provádí například pomocí metod CAMELS² nebo BOPEC³. U metody CAMELS se hodnotí ukazatele jako jsou kapitál, kvalita aktiv, úroveň řízení, výnosnost, likvidita banky a citlivost na tržní riziko. Metoda BOPEC zase hodnotí bankovní a jiné složky, mateřskou společnost, výnosy holdingu a kapitál holdingu (Revenda, 2011).

Ač je, provádění dohledu nad bankami a regulace jejich činností nutnou součástí náležitého fungování bankovního systému, vyskytují se také názory, které s regulací bank nesouhlasí. Revenda (1995) například uvádí domněnky některých ekonomů, kteří říkají, že

¹ Nucená zpráva není ani tak sankcí, jako spíše krokem k nápravě. Podle § 27 zákona č. 21/1992 Sb., o bankách jsou náklady spojené s výkonem nucené zprávy hrazeny z majetku banky.

² CAMELS – Capital, Asset Quality, Management, Earnings, Liquidity, Sensitivity to Market Risk

³ BOPEC – Bank Subsidiaries, Other (Nonbank) Subsidiaries, Parent Company, Earnings – Consolidated, Capital Adequacy – Consolidated

regulace vede k deformaci přirozeného tržního prostředí a chování bank. Tito ekonomové se zmiňují také o značných nákladech vynaložených na zajištění dohledu nebo, že celý systém regulace nemusí vést banky k dodržování pravidel, ale spíše k jejich obcházení .

1.1.2.5 Funkce banky bank

Centrální banky mimo již zmíněné činnosti plní také funkci banky bank a banky státu. Funkce banky bank obnáší přijímání vkladů od domácích bank a poboček zahraničních bank. Jedná se vlastně o rezervy bank. Ty mohou být povinné, povinné minimální rezervy zajišťující likviditu bank, nebo dobrovolné. Dobrovolné rezervy si banky u centrálních bank vytvářejí proto, že národní banky pro ně zabezpečují mezibankovní zúčtování, a k tomu u ní musí mít potřebné množství prostředků. Rezervy u centrálních bank lze také držet v cizích měnách.

Centrální banka nejen peníze přijímá, ale i poskytuje. Tuzemské banky i zahraniční pobočky bank si mohou vzít od centrální banky úvěr. Úvěr může být krátkodobý z důvodu doplnění likvidity, zde se jedná především o tzv. úvěr přes noc (overnight). Dalším druhem úvěrů jsou úvěry krátkodobé nouzové, sloužící k doplnění likvidity v případě, že banka již nemůže získat běžný krátkodobý úvěr. Jedná se například o lombardní úvěr, který se poskytuje oproti zástavě cenných papírů příslušné banky. Posledním typem jsou úvěry dlouhodobého charakteru – dlouhodobější bezhotovostní úvěry a dlouhodobější hotovostní úvěry.

Jak již bylo zmíněno výše, centrální banky zabezpečují mezibankovní platební styk a zúčtování přes tuzemské, ale i zahraniční zúčtovací systémy. Centrální banky mají pravomoc určovat pravidla a normy v této oblasti (Revenda, 2011). Největším celosvětovým zúčtovacím systémem je SWIFT (Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication) a v zemích Evropské unie je na mezibankovní zúčtování využíván systém TARGET2.

1.1.2.6 Funkce banky státu

Centrální banky provádějí i některé operace pro stát, vše je však upravováno právními předpisy a centrální banky si i nadále zachovávají svou samostatnost. Revenda (1991) však uvádí, že samostatnost centrální banky se nedá absolutizovat, a že v tomto případě se již nejedná o čistě právní otázku, centrální banka je vždy závislá na vládě a jejích rozhodnutích a navíc musí koordinovat svou vlastní politiku s politikou ministerstva financí a případně dalších centrálních institucí. Jednou z hlavních činností, které centrální banky pro stát vykonávají, je vedení vládních účtů a také účtů ostatních orgánů, jejichž činnost souvisí s plněním státních rozpočtů. Také zajišťují tisk státních cenných papírů, které slouží především ke krytí deficitů státních rozpočtů (Revenda, 2011).

1.2 Vznik a vývoj centrální banky na území ČR

Historie centrálního bankovníctví na území českých zemí se neodmyslitelně pojí s Rakousko-Uherskem. České země si také prošly obdobím centrálně plánované ekonomiky než přešly na tržní typ ekonomiky, který je uplatňován v dnešní době.

1.2.1 Počátky bankovníctví na českém území

Počátek vzniku první centrální banky na českém území se datuje do roku 1816, kdy byly Čechy součástí Rakouska - Uherska. Tohoto roku byla výnosem císaře zřízena Privilegovaná rakouská národní cedulová banka - Privilegierte Österreichische National-Zettel-Bank. Důvodem založení cedulové banky byla nutnost neprodleně oddělit řízení peněžního oběhu od přímého spojení s vládními financemi. Vznik nezávislé emisní instituce se jevil jako nejlepší řešení po zkušenostech s finanční a měnovou situací po napoleonských válkách, kdy došlo k výraznému inflačnímu znehodnocení oběhu peněz (Vencovský, 2005). Hlavním cílem této banky bylo vydávat vlastní bankovky na podkladě kovového krytí. Dvěma pilíři zdařilé realizace měla být dostatečná rezerva drahých kovů a vyrovnaný státní rozpočet. Ani jeden z pilířů však očekávání nesplnil (Zeman, 2010). Od roku 1817 získala Privilegovaná Rakouská národní cedulová banka monopol na emisi peněz, který jí byl udělen na 25 let. Monopol byl však spíše pouze formální, jelikož bankovky současně emitovalo i

ministerstvo financí. Od roku 1867 bylo možno přijímat bankovky Privilegované Rakouské banky i na území Uherska, což vedlo po složitých rakousko-uherských jednáních ke vzniku nové centrální banky. Ta byla založena pod názvem Rakousko-Uherská banka, a jak uvádí Venkovský (2005), na rozdíl od Privilegované Rakouské národní cedulové banky se rychle začala dostávat z vlivu centrální vlády v oblasti emise peněz.

I přesto, že české země patřily k nejrozvinutějším oblastem tehdejšího Rakouska - Uherska, vláda se dlouho bránila tomu, aby byly na českém území zřízeny banky. Dokonce i pobočky Rakouské národní banky byly na našem území otevřeny až ve 2. polovině 19. století. Teprve po roce 1865 začaly na českém území vznikat i první bankovní domy. Jako první byla zřízena Hypoteční banka království českého, která začala poskytovat výhodné hypoteční úvěry. Pro financování řemesel byla zřízena Živnostenská banka. V roce 1890 byla zřízena Zemská banka království českého (Zeman, 2010).

1.2.2 Centrální bankovníctví v letech 1919 -1938

Období po 1. světové válce a vznik samostatného Československa nebylo vůbec jednoduché ať už z hlediska kritické hospodářské situace, tak samozřejmě i z pohledu měnové politiky.

Měnová politika byla od března 1919 až do března 1926 pod vedením Bankovního úřadu ministerstva financí a jeho prvotním úkolem bylo provést měnovou reformu (Kunert, 2008). Úřad vykonával funkce, které standardně náležely centrálním bankám, měl také hlavní slovo v regulaci obchodu s devizami a devizového kurzu. Bankovní úřad byl pod vedením tehdejšího ministra financí Aloise Rašína, který dal pevný základ nové měně. Byl také zastáncem toho, aby měnové politiky nebylo zneužíváno k ulehčení finančních těžkostí ministerstva financí. Samotná měnová reforma proběhla ve dnech 3. – 9. března roku 1919 pod vedením Aloise Rašína. Venkovský (2005) k tomu dodává, že podstata reformy spočívala v tom, že z předložených hotovostí se okolkovala a do oběhu vrátila polovina; druhá polovina byla zadržena a byly na ni vydány 1 % nezcizitelné státní dluhopisy. Ve dnech, kdy došlo k reformě a okolkování bankovek, byly uzavřeny hranice pro pohyb osob i zboží (Kunert, 2008).

Národní banka československá zahájila svou činnost 1. dubna 1926. Jednalo se o akciovou společnost a přesto, že stát vlastnil pouze jednu třetinu akcií, měl banku svým způsobem pod kontrolou. Národní banka československá získala monopol na emisi bankovek a mohla poskytovat úvěry jiným bankám nebo podnikům. Nesměla však jakýmkoliv způsobem úvěrovat stát. Z počátku byly hlavními nástroji Národní banky československé nástroje diskontní, později se k nim přidaly i operace na volném trhu státními a dalšími obligacemi (Revenda, 2011). Nejvyšším statutárním orgánem Národní banky se stala Valná hromada, která měla především za úkol projednávat návrhy na změny stanov a na zvýšení či snížení akciového kapitálu. Nejvyšším výkonným orgánem byla bankovní rada v čele s guvernérem. Bankovní rada měla za úkol určovat měnovou strategii a celkově řídit měnovou politiku (Kunert, 2008).

Prvním guvernérem Národní banky Československé se stal Vilém Pospíšil. Jeho zásluhou zůstala po konci války naše měna jednou z nejstabilnějších a byla téměř nepostižena inflací. Po něm v křesle guvernéra následoval v letech 1934 - 1939 bývalý ministr financí Karel Engliš, který se zasloužil o zásadní změnu měnové a finanční koncepce NBCS (Kunert, 2008).

1.2.3 Národní banka v období protektorátu (1939-1945)

V období okupace Německem byly téměř okamžitě vedeny zásahy do kompetencí Národní banky Československé v oblasti měnové politiky. Byla snížena kupní síla koruny vůči německé marce a poměr byl stanoven na úroveň 1 říšská marka = 10 korun (Landorová, 2007). Národní banka Československá byla donucena rozdělit se na českou a slovenskou pobočku a změnit svůj název na Národní banku pro Čechy a Moravu a Slovenskou národní banku. V čele Národní banky pro Čechy a Moravu stanul nový guvernér, František Ladislav Dvořák. Byly také provedeny velké personální změny, kdy instituci museli opustit politicky a rasově nežádoucí zaměstnanci (Kunert, 2008).

Hlavním cílem Německé říše bylo podlomení měnové stability předválečného Československa. Národní banka dostala příkazem převést zásoby měnového zlata na Říšskou banku. Ochromena byla i vnější autonomie země, když byl znemožněn samostatný platební styk se zahraničím a zavedena celní unie mezi protektorátem a Říší. Tímto došlo de facto

k zániku samostatné měny a hodnota koruny se odvozovala od hodnoty říšské marky. Nebylo možné směnit korunu za devizy, jelikož protektorátní koruna nebyla na světových finančních trzích vedena. Oběh peněz v českých zemích byl v důsledku těchto zásahů na konci 2. světové války zcela rozvrácen, ačkoliv koruna československá byla do té doby považována za jednu z nejstabilnějších měn (Kunert, 2008).

1.2.4 Centrální bankovníctví v období po 2. světové válce

Od konce 2. světové války v roce 1945, až do vzniku samostatné České republiky v lednu 1993, si prošla centrální banka na našem území mnoha změnami a reformami.

Po 2. světové válce působily na území Československa několik měsíců společně dvě cedulaové banky – obnovená Národní banka Československá a Slovenská národní banka. Obě plnily funkci emisního ústavu. Měnová situace po osvobození byla velice komplikovaná, jelikož na území Československa existovaly celkem čtyři měny – protektorátní koruna, říšská marka, slovenská koruna a maďarské pengó (Kunert, 2008). To především ztěžovalo platební styk. Spletitá situace však nastala i z důvodu, že v oběhu bylo příliš mnoho peněz, což vytvářelo silné inflační tlaky (Revenda, 1991). Národní banka Československá proto vyhlásila v listopadu 1945 měnovou reformu, která měla tuto situaci vyřešit a zavést novou měnovou jednotku – korunu československou.

V rámci poválečné měnové reformy zavedla Národní banka Československá nízké diskontní sazby, aby podpořila produkci podniků. a tím zvýšila reálnou hodnotu koruny. Bylo také nutné nově stanovit devizový kurz, který by zaručil výhodný nákup a prodej zboží v cizině (Kunert, 2008).

Po převzetí moci komunistickou stranou v Československu v roce 1948 byla Národní banka Československá nuceně zapojena do centralizace a direktivního řízení. Její nezávislost byla zčásti omezena a stala se vykonavatelem vládní hospodářské politiky státu. Byla institucí, která se účastnila přípravy plánů rozvoje národního hospodářství v oblasti měnové politiky (Kunert, 2008). Od roku 1968 se také začal budovat systém centralizované emise peněz, kdy jediným emitentem hotovostních i bezhotovostních peněz je centrální banka. Došlo i k oddělení vnitřního oběhu peněz od peněžních vztahů se zahraničím (Revenda,

1991). Od roku 1950 nesla Národní banka Československá nový název – Státní banka československá a od této chvíle byla plně podřízena ministerstvu financí. SBČS se několikrát snažila vymanit z vlivu vlády, ale tato snaha byla marná. Činnosti, které vykonávala, byly emise bankovek, poskytování provozních úvěrů hospodářským i obchodním institucím a později i poskytování investičních úvěrů (Státní banka československá, 2012).

V roce 1968 byla prosazována myšlenka o oddělení emisní a komerční činnosti banky. Tuto myšlenku se sice podařilo prosadit, ale jen na krátkou dobu. V roce 1969 došlo k opětovnému sloučení obou činností. K výrazné změně pravomocí Státní banky československé došlo po schválení devizového zákona v roce 1970, kdy byly národní bance posíleny kompetence v oblasti devizové činnosti (Kunert, 2008).

Po revoluci v letech 1990-1992 došlo k úpravě emisní činnosti centrální banky a byly položeny základy moderního centrálního bankovníctví. Centrální banka získala pravomoc v oblasti dohledu nad činnostmi bank a měnovou politikou státu. (Kunert, 2008). Státní banka československá sledovala v této době tři hlavní cíle, a to zajištění platební schopnosti země vůči zahraničí, zabezpečení měnově optimálního množství, struktury a ceny peněz v ekonomice a dále se pak pokusit vytvářet podmínky pro přechod ke směnitelnosti československé koruny. Československá federativní republika musela volit mezi dvěma kurzovými režimy a dala přesnost pevnému kurzu v horizontálním pásmu (Česká národní banka, 2003). Dalším, a neméně důležitým úkolem, který uvádí Kunert (2008), bylo stabilizovat úvěrovou politiku, jelikož v oběhu byla spousta problematických úvěrů, které mohly ohrozit likviditu bank.

1.2.5 Vznik České národní banky

Během roku 1992 se začalo s přípravou rozdělení Československa na dva samostatné státy, Českou republiku a Slovensko. V souvislosti s rozdělením obou států přijalo Federální shromáždění v říjnu roku 1992 novelu státního zákona o České a Slovenské federativní republice, která obě republiky opravňovala založit si vlastní centrální banky. Posledním dnem fungování Státní banky československé byl 31. prosinec 1992. Od 1. ledna roku 1993 vešel v platnost nový zákon č. 6/1993 o České národní bance. Nově vzniklá centrální banka převzala práva i závazky zaniklé Státní banky československé a začala rozhodovat v otázkách

monetární politiky. Stávající měnu korunu československou nahradila nová platidla – koruna česká a koruna slovenská. Přesto však musela ještě po rozdělení států určitou dobu zůstat v oběhu koruna československá, a to z důvodu, že bylo nutné vypořádat se s rozdělením měnové politiky a emitovat nové peníze (Kunert, 2008). Podle informací ČNB trvala celková doba výměny oběživa 4 dny, kdy bylo staženo z oběhu 495 miliónů kusů federálních bankovek a 761 miliónů kusů mincí (ČNB, 2003)

Se vstupem České republiky do Evropské unie vznikl pro Českou národní banku nový úkol. Její snahou je co nejužší sladění české bankovní legislativy s legislativou Evropské unie.

1.3 Evropská centrální banka

V podkapitole o Evropské centrální bance jsou uvedeny důvody, které vedly ke vzniku této instituce. Jelikož se funkcemi ECB zabývá blíže další kapitola bakalářské práce, v této podkapitole bude pouze nastíněna základní charakteristika jejích úkolů.

1.3.1 Vznik Evropské centrální banky

Rozpad Brettonwoodského měnového systému a přechod na volně pohyblivé kurzy (floating) vedly k relativní nestabilitě volně směnitelných měn. Ve snaze stabilizovat volně směnitelné měny v Evropě a snížit jejich závislost na vývoji kurzu amerického dolaru, Evropské hospodářské společenství (EHS) vytvořilo Evropský měnový systém (EMS). Základem EMS byla umělá zúčtovací jednotka ECU (European Currency Unit). I navzdory vytvoření ECU se nepodařilo stabilizovat volně směnitelné měny zemí Evropského hospodářského společenství. Proto EHS rozhodlo o vytvoření hospodářské a měnové unie v rámci členských států EHS (Kubátová, 2011). Spekuluje se, že zájem na vytvoření nového měnového systému měla Francie, která cítila, že EMS je poněkud nakloněn ve prospěch Německa, neboť německá marka hrála jakousi neformální vůdčí roli (Loužek, 2002). Přijetím Maastrichtské smlouvy byly položeny základy pro zavedení jednotné měny a zřízení Evropské centrální banky a Evropského systému centrálních bank. Evropská centrální banka, která vznikla 1. června 1998, je spolu s národními centrálními bankami členských zemí Evropské unie součástí evropské měnové unie a tvoří také základ Eurosystemu. Eurosystem je

složen z ECB a dále z centrálních bank zemí, které přijaly euro jako svou národní měnu (viz Příloha č. 2). Eurosystem existuje od 1.1.1999. Země, které jsou součástí Eurosystemu, tvoří společně eurozónu, která je po Spojených státech amerických druhou největší ekonomikou.

2 POSTAVENÍ A FUNKCE ČNB A ECB

Následující kapitola podává přehled o hlavních činnostech a cílech České národní banky a Evropské centrální banky a také o jejich organizační struktuře. V závěru kapitoly je přiblíženo hospodaření ČNB a ECB, a jaký byl výsledek jejich hospodaření za předcházející rok 2011.

2.1 Funkce a činnosti České národní banky

Česká národní banka se stala ústřední bankou České republiky 1. ledna 1993. Je zřízena Ústavou České republiky a řídí se zákonem č. 6/1993 Sb., o České národní bance. ČNB je právnickou osobou s postavením veřejnoprávního subjektu a nezapisuje se do obchodního rejstříku. Hlavní sídlo České národní banky je v Praze a další pobočky centrální banky jsou v Ostravě, Ústí nad Labem, Brně, Plzni, Českých Budějovicích a Hradci Králové.

2.1.1 Cíle a úkoly České národní banky

Pověřením České národní banky je v první řadě péče o cenovou stabilitu, které dosahuje cílovaním inflace. ČNB také podporuje hospodářskou politiku vlády, která vede k udržitelnému hospodářského růstu, ale pouze za předpokladu, že tím není dotčen právě její hlavní cíl. Mezi úkoly ČNB patří také emise peněz (bankovek i mincí), určování měnové politiky, řízení peněžního oběhu a ochrana měny, kdy se podílí na vývoji a osazování ochranných prvků do bankovek a mincí. ČNB je také kontrolním orgánem a vykonává dohled nad osobami působícími na finančním trhu, například komerčními bankami, aby nedocházelo k destabilizaci finančního systému. V rámci své činnosti ČNB spolupracuje s centrálními bankami jiných zemí a s mezinárodními finančními organizacemi.

Česká národní banka má také za úkol zajišťovat hladký oběh peněz a plynulý platební styk. Pro tyto účely provozuje systém pro mezibankovní zúčtování zvaný CERTIS⁴. Všichni účastníci systému CERTIS jsou označeni jedinečnými identifikačními kódy, které známe jako čtyřmístné kódy bank. Dále Česká národní banka vede účty pro stát a banky, výjimečně může vést účet pro právnickou osobu, ale fyzickým osobám své služby neposkytuje (kromě svých zaměstnanců).

Dosažení vysokého stupně cenové stability je i jedním z konvergenčních kritérií (více v kapitole 3.). Podle článku 140 Smlouvy o fungování EU kritérium cenové stability znamená, že členský stát dlouhodobě vykazuje udržitelnou cenovou stabilitu a průměrnou míru inflace měřenou v průběhu jednoho roku před provedeným šetřením, a ta nepřekračuje o více než 1,5 procentního bodu míru inflace nejvýše 3 členských států, které v oblasti cenové stability dosáhly nejlepších výsledků. Inflace je měřena pomocí indexu spotřebitelských cen na srovnatelném základě s přihlédnutím k rozdílnému vymezení pojmů v jednotlivých členských státech (Smlouva o fungování EU, 2012).

Tab. 2.1: Harmonizovaný index spotřebitelských cen – HICP (růst v %)

	2009	2010	2011
Průměr 3 zemí EU s nejnižší inflací	0,0	0,9	1,6
Česká republika	0,6	1,2	2,1

Zdroj: EUROSTAT. HICP.

2.1.2 Organizační struktura České národní banky

Organizační struktura České národní banky (viz Příloha č. 1) je tvořena ústředím, které sídlí v Praze a řídí ho guvernér, dále pak pobočkami a účelovými organizačními

⁴ CERTIS - Czech Express Real Time Interbank Gross Settlement systém. Jedná se o jediný mezibankovní systém pro provádění platebního styku v České republice prováděný v českých korunách.

jednotkami. Ústředí ČNB je rozděleno na úseky, které se člení na jednotlivé sekce, které zajišťují určité oblasti činnosti banky. Zpráva o vzniku České národní banky (1993) uvádí, že po vzniku ČNB v roce 1993 zůstalo zachováno prakticky shodné personální obsazení, ve kterém pracovalo federální ústředí, ústředí pro ČR a pobočky bývalé SBČS.

Bankovní rada

Vrcholným řídicím orgánem České národní banky je bankovní rada, jejímiž členy jsou v první řadě guvernér České národní banky, dále dva viceguvernéři a čtyři členové z řad vedoucích pracovníků ČNB. Členy bankovní rady jmenuje a odvolává prezident České republiky a činí tak na návrh vlády. Členové bankovní rady jsou jmenováni do funkce na dobu šesti let, a mohou být jmenováni maximálně dvakrát. Zákon o České národní bance

uvádí, že člen bankovní rady ČNB nesmí být zároveň poslancem zákonodárního sboru, členem vlády nebo členem řídicích, dozorčích a kontrolních orgánů jiných bank a podnikatelských subjektů. Nesmí také vykonávat samostatně výdělečnou činnost, s výjimkou činnosti vědecké, literární, publicistické, umělecké a pedagogické a s výjimkou správy vlastního majetku (Zákon o ČNB, 1993).

Bankovní rada určuje měnovou politiku a nástroje pro její uskutečňování a rozhoduje o zásadních měnově politických opatřeních České národní banky a opatřeních v oblasti dohledu nad finančním trhem. Mezi další činnosti bankovní rady České národní banky patří stanovovat zásady činnosti a obchodů ČNB, schvalovat rozpočet ČNB a stanovit organizační uspořádání a působnost organizačních jednotek České národní banky (Zákon o ČNB, 1993).

V současné době je v křesle guvernéra⁵ České národní banky Miroslav Singer, který byl do funkce jmenován prezidentem republiky Václavem Klausem 1. července 2010. Ve funkci nahradil dřívějšího guvernéra Zdeňka Tůmu, který byl guvernérem ČNB od 1. prosince 2000. Pozice viceguvernéřů v současnosti zastávají Mojmír Hampl a Vladimír Tomšík (Organizační struktura ČNB, 2012).

⁵ Prvním guvernérem nově vzniklé České národní banky v letech 1993 - 2000 byl Josef Tošovský, který předtím od roku 1990 vykonával funkci předsedy SBČS.

Ostatní orgány ČNB

Již bylo zmíněno výše, že struktura ČNB se člení do sekcí a samostatných odborů. V jejich čelech stojí ředitelé, kteří odpovídají bankovní radě ve věcech řízení a zajišťování svěřených agend.

Bankovní rada České národní banky také využívá poradních orgánů. Rozkladová komise je jedním z nich a má za úkol pomáhat bankovní radě při přípravě návrhů rozhodnutí vydávaných ve správním řízení. Druhým poradním orgánem bankovní rady ČNB je Výbor pro finanční trh, který sleduje a projednává různé strategie a přístupy v oblasti dohledu nad finančním trhem.

2.2 Postavení a funkce Evropské centrální banky

Evropská centrální banka, která vznikla v roce 1998 a 1. ledna 1999 zahájila oficiálně svou činnost, je nadnárodní nezávislou měnovou institucí. Její hlavní sídlo je v Německu ve Frankfurtu nad Mohanem. Svou činností nahradila Evropský měnový institut⁶, který tímto zanikl.

Nezávislost Evropské centrální banky obsahuje čtyři základní podmínky (ty se rovněž vztahují na centrální banky všech členských zemí). První podmínkou je institucionální nezávislost, která zakazuje přijímat či požadovat pokyny od orgánů EU nebo od jednotlivých národních vlád. Druhou podmínkou je funkční nezávislost, tedy že hlavním cílem měnové politiky je cenová stabilita. Dalšími podmínkami jsou osobní nezávislost (vrcholné orgány ECB a národních centrálních bank musí mít minimálně pětileté funkční období s nemožností odvolání) a finanční nezávislost, kdy národní vlády nesmějí využít centrální banky k financování rozpočtových výdajů (Loužek, 2002). Evropská centrální banka je vybavena právní subjektivitou a může vytvářet právní normy. Jak však uvádí Lacina (2007), ECB je spíše institucí provádějící koordinující činnost národních centrálních bank, nežli přímo unifikující institucí, která degraduje jednotlivé národní centrální banky pouze na národní

⁶ Evropský měnový institut byl ustanoven jako dočasná instituce Smlouvou o EU. Jeho hlavním úkolem bylo koordinovat měnové politiky členských zemí, dohlížet na fungování Evropského měnového systému a používání ECU a hlavně připravit přechod k nové jednotné měně euro.

pobočky. Rozhodovací proces ESCB je založen na principu subsidiarity a principu decentralizace. V současnosti se soustřeďuje rozhodování v eurozóně v centrální instituci ECB a implementaci společných rozhodnutí ponechává na decentralizovaných národních centrálních bankách.

2.2.1 Orgány ECB

Provozní jednotky Evropské centrální banky jsou uspořádány do organizačních složek (generální ředitelství a ředitelství), které se skládají z odborů a sekcí. Organizační struktura odráží prováděné úkoly, které lze rozdělit na základní procesy úzce související s úkoly stanovenými ve Smlouvě o fungování EU a na podpůrné procesy, které tuto činnost umožňují (Organizační struktura ECB, 2012). Loužek (2002) k tomu dodává, že organizační struktura Evropské centrální banky v podstatě kopíruje vzor centrální banky Německa. Vrcholnými orgány ECB, které přijímají všechna rozhodnutí měnové politiky jsou Rada guvernérů, Výkonná rada a Generální rada.

Rada guvernérů je hlavním rozhodovacím orgánem Evropské centrální banky a tvoří ji členové Výkonné rady ECB a guvernéři národních centrálních bank zemí eurozóny. Náš guvernér není členem Rady guvernérů, jelikož Česká republika ještě nepřijala společnou měnu euro. Úkolem Rady guvernérů je určovat měnovou politiku eurozóny, rozhoduje o základních úrokových sazbách a o vytváření měnových rezerv Eurosystému. Rada zasedá dvakrát měsíčně.

Výkonnou radu Evropské centrální banky tvoří prezident ECB, Mario Draghi⁷, který tento post zastává od 1. listopadu 2011, viceprezident ECB, kterým je v současnosti Vitor Constancio a další čtyři členové, kteří jsou jmenováni Evropskou radou. Mezi hlavní úkoly Výkonné rady patří příprava zasedání Rady guvernérů, provádění měnové politiky v eurozóně na základě rozhodnutí Rady guvernérů. Předchůdci Maria Draghiho v křesle prezidenta ECB byli Jean – Claude Trichet (prezident ECB od roku 2003 do 2011) a Wim Duisenberg (prezident ECB 1998 -2003).

⁷ Mario Draghi – italský ekonom a bankéř, od roku 2006 do roku 2011 byl guvernérem Italské národní banky.

Třetím, ale neméně důležitým orgánem ECB, je Generální rada. Tu tvoří prezident a viceprezident ECB spolu s guvernéry národních centrálních bank všech 27 členských států Evropské unie. Generální rada plní převážně roli poradního a statistického orgánu ECB a důležitou činností je sestavování výročních zpráv ECB. Tato rada plní prozatímní funkci a po přijetí eura všemi členskými státy EU bude rozpuštěna.

Rozhodovacím orgánům ECB pomáhají výbory ECB, například Výbor pro účetnictví a měnové příjmy, Výbor pro bankovní dohled, Výbor pro bankovky, Výbor interních auditů či Výbor pro měnovou politiku. Zasedají v nich odborníci z řad zástupců centrálních bank Ekosystému, ale i jiných orgánů. Zástupci ČNB se také podílejí na práci v těchto výborech.

2.2.2 Cíle a úkoly ECB

Hlavním cílem ESCB podle článku 105 Smlouvy o EU, je udržení cenové stability. Tě je dosaženo, pokud meziroční nárůst harmonizovaného indexu spotřebitelských cen (HICP) eurozóny je pod úrovní 2 %. Cenové stability je dosahováno pomocí režimu cílování inflace , i když zde byly země eurozóny zprvu nejednotné a Deutsche Bundesbank dlouho obhajovala přístup založený na zprostředkujícím kritériu v podobě peněžní zásoby (Loužek, 2002) Aniž by došlo k dotknutí hlavního cíle ESCB, podporuje také harmonický rozvoj hospodářských činností v členských zemích, trvalý a neinflační hospodářský růst, vysokou zaměstnanost nebo sociální ochranu.

Základním úkolem ESCB je definovat a provádět měnovou politiku eurozóny, provádět devizové operace a držet a spravovat devizové rezervy členských zemí eurozóny. Dalším úkolem je podporovat fungování platebních systémů. Jedním z platebních systémů spravovaných Eurosystémem, který vzájemně propojuje národní platební systémy členských zemí Evropské unie s platebním systémem Evropské centrální banky, je TARGET 2⁸. Systém TARGET 2 musí být použit pro všechny platební transakce prováděné v rámci Eurosystému a jeho cílem je realizovat platební transakce mezi členskými subjekty v rámci několika minut. K dalším úkolům Evropské centrální banky patří emise bankovek, které mají status

⁸ Trans –European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer system. Jedná se o druhou generaci platebního systému TARGET, určeného pro zúčtování plateb v eurech.

zákonného platidla v eurozóně (eurobankovek) nebo shromažďování statistických informací nezbytných pro plnění úkolů Eurosystemu.

Evropská centrální banka vydává v rámci výkonu své funkce závazné normy, tzv. obecné zásady ECB a pokyny ECB. Ze své pravomoci může vydávat i právní akty vztahující se i na osoby stojící mimo Eurosystem. Těmito akty jsou nařízení ECB, rozhodnutí ECB, doporučení ECB a stanoviska (Lacina, 2007).

2.3 Hospodaření ČNB a ECB

Rozvaha centrální banky, jakožto výkaz o výši a struktuře aktiv a pasiv, podává základní informace o jejím hospodaření. Aktiva představují především způsoby emise peněz centrální bankou a pasiva pak představují některé druhy peněz. Revenda (2011) uvádí, že centrální banka vlastně nemůže mít nikdy nedostatek zdrojů ve své domácí měně, jelikož v případě potřeby si je může vytvořit emisí dalších peněz.

Ve výkazu zisku a ztrát centrálních bank se nám promítá výsledek hospodaření za určené účetní období a skládá se z výnosů a nákladů centrální banky. Důležité je si uvědomit, že centrální banky neprovozují svou činnost za účelem zisku jako jiné subjekty v ekonomice, proto kladný hospodářský výsledek není až tak podstatný (Revenda, 2011). Mezi náklady centrálních bank počítáme placené úroky, poplatky a provize, tvorbu rezerv a opravných položek, náklady na správu a provoz nebo odpisy dlouhodobého majetku. Výnosy centrálních bank tvoří přijaté úroky, poplatky a provize, výnosy z akcií a podílů, použití rezerv a opravných položek a mimořádné výnosy.

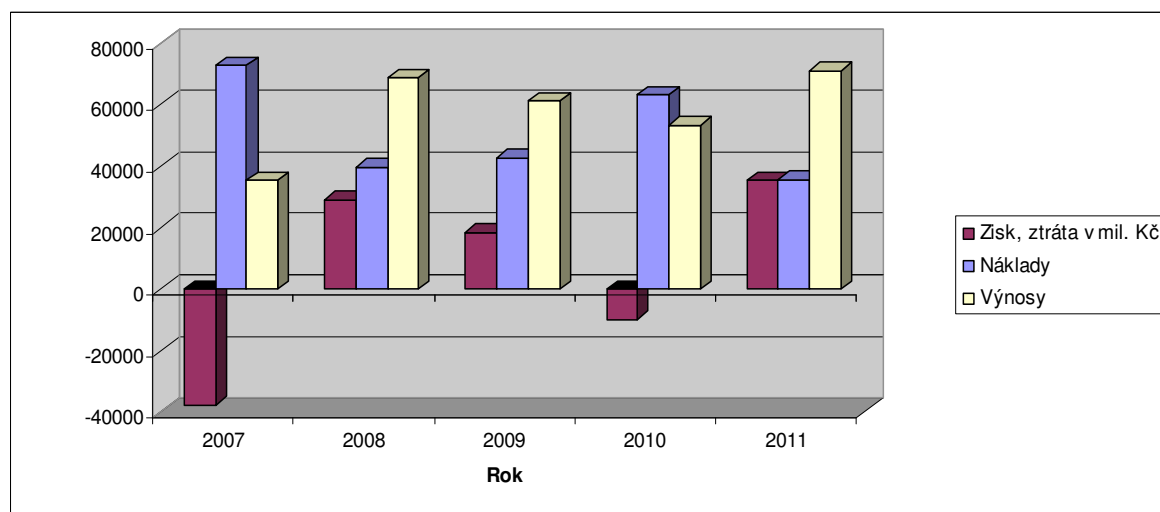
ČNB i ECB mají povinnost sestavovat a zveřejňovat každoročně výroční zprávu, kde uvádí mimo jiné výsledek svého hospodaření. ČNB musí zprávu o hospodaření předložit k projednání Poslanecké sněmovně do 3 měsíců od skončení účetního období. Každý rok musí také procházet auditem, který výsledek hospodaření ověřuje. Pro ECB provádí audit Evropský účetní dvůr a pro Českou národní banku nezávislá auditorská společnost.

2.3.1 Výsledek hospodaření ČNB za rok 2011

Bilance České národní banky skončila v roce 2011 v kladných číslech, zatímco v roce 2010 vykazovala ztrátu 9,7 mld. korun českých (Výsledek hospodaření ČNB za rok 2010, 2012). Účetní závěrku výsledku ročního hospodaření ČNB ověřuje nezávislá auditorská instituce. Aktiva ČNB tvoří zlato, pohledávky vůči MMF, pohledávky vůči zahraničí včetně cenných papírů, vklady v zahraničních peněžních ústavech a institucích, cenné papíry, ostatní pohledávky vůči zahraničí, pohledávky vůči tuzemským bankám, pohledávky vůči státu, hmotný a nehmotný majetek, ostatní aktiva, ostatní finanční aktiva, oceňovací rozdíly a ostatní. Aktiva ČNB celkem k 20. březnu 2012 čítala 825 376 mil. Kč (Bilance ČNB, 2012). Revenda uvádí, že bilance České národní banky se vyznačuje určitými atypickými prvky, a to, že dominantní položkou na aktivech jsou devizové rezervy, který činí zhruba 90 % všech aktiv. To značí, že rozhodujícím způsobem emise peněz ČNB je odkup zahraničních měn. Druhým zmíněným prvkem je, že ČNB neposkytuje bankám téměř žádné úvěry, ale naopak od bank stahuje jejich přebytečné rezervy prodejem vlastních cenných papírů, zatímco většina jiných centrálních bank je v postavení věřitele vůči obchodním a jiným bankám (Revenda, 2011).

Pasivní účet ČNB tvoří bankovky a mince v oběhu, závazky vůči MMF a závazky vůči zahraničí, závazky vůči tuzemským bankám, závazky vůči státu a ostatním veřejným institucím, rezervy, základní kapitál, fondy, oceňovací rozdíly, neuhrazená ztráta z předchozích období, zisk nebo ztráta za účetní období a ostatní pasiva. Samozřejmě zde platí, že účet aktiv a pasiv se musí rovnat.

Graf 2.1 : Výsledek hospodaření ČNB (zisk, ztráta v mil. Kč) v letech 2007 -2011

Zdroj: Zpráva o výsledku hospodaření ČNB (2007; 2008; 2009; 2010; 2011).

2.3.2 Výsledek hospodaření ECB za rok 2011

Účetní závěrka ECB pro rok 2011 k 31.12.2011 uvádí, že Evropská centrální banka dosáhla zisku 1 894 mil. euro, což je zhruba o 500 mil. euro více než v předcházejícím roce 2010. Rada guvernérů rozhodla, že částku 1 166 mil. euro převede do rezerv určených pro krytí rizik. Účelem této rezervy je krytí kurzových, úvěrových a úrokových rizik (Roční účetní závěrka ECB, 2012).

3 SROVNÁNÍ MĚNOVÉ POLITIKY ČNB A ECB

Měnová politika tak, jak ji známe v dnešní době, vznikla v podstatě až se zavedením papírových peněz do oběhu. V době, kdy se používala platidla z drahých kovů, neměla měnová politika téměř žádný význam a byla zaměřena především na řízení zásob měnového kovu, ražbu mincí nebo stanovování obsahu drahého kovu v mincích (Revenda, 1991). Důležitost měnové politiky se projevila hlavně v době, kdy začalo docházet k emitování bezhotovostních peněz i obchodními bankami a byla proto nutná regulace a dohled ze strany centrálních bank, aby nedošlo k narušení měnové rovnováhy. Právě k udržení měnové rovnováhy, jak uvádí Zeman (2010), byly centrální banky v tržní ekonomice nuceny nalézt

indikátor, který by jim umožnil co nejpřesněji kvantifikovat potřebné množství peněz v ekonomice, a tím by mohly přizpůsobit jejich nabídku. Tímto indikátorem je stabilita cenové hladiny, vyjádřená změnami agregátní cenové hladiny.

Měnová politika může být zaměřena na zvyšování množství peněz v ekonomice, pak hovoříme o tom, že je měnová politika expanzivní. Restriktivní je měnová politika v případě, že naopak je množství peněz v oběhu snižováno. Pokud se v oběhu udržuje takové množství peněz, jehož snahou je stabilní tempo růstu, pak označujeme měnovou politiku jako neutrální.

Definovat měnovou politiku můžeme jako ekonomickou politiku, která představuje soubor kroků, které vedou za pomoci měnových nástrojů k dosažení předem stanovených měnových cílů. Vrcholnou institucí představující měnovou politiku je centrální banka. Hlavní cíle České národní banky a Evropské centrální banky byly již blíže specifikovány v předchozí kapitole. V této kapitole bude tedy věnován prostor nástrojům, které k jejich dosažení obě centrální banky aplikují. Provedeno bude také srovnání měnových politik obou institucí ve snaze zjistit případné difference nebo naopak shody.

3.1 Měnová politika ČNB

Následující podpodkapitola je věnována měnové politice České národní banky, převážně nepřímým nástrojům měnové politiky. Poslední podpodkapitola přibližuje připravenost České republiky pro vstup do eurozóny, a tím i přijetí společné měny euro.

3.1.1 Nástroje měnové politiky ČNB

Měnová politika každé centrální banky potřebuje nástroje, kterými by dosáhla svých předem stanovených cílů. Hlavní cíl ČNB, cenová stabilita, byl již blíže specifikován v předcházející kapitole. Nástroje měnové politiky můžeme rozdělit z hlediska adresnosti na přímé a nepřímé nástroje a z hlediska časového na nástroje krátkodobé a dlouhodobé. Revenda (1991) uvádí také rozdělení nástrojů měnové politiky podle četnosti jejich používání na běžné a výjimečné nebo na bankovní a nebankovní, a to z toho pohledu, zda je používá pouze centrální banka nebo i jiné instituce. Zeman (2010) k tomu přidává ještě další hledisko,

a tím je rychlost působení nástrojů, které se člení na operativní a neoperativní nástroje měnové politiky. To, které nástroje centrální banka použije, závisí mimo jiné na stupni samostatnosti centrální banky. Pokud není centrální banka dostatečně samostatná, mohou se na rozhodování a použití nástrojů měnové politiky podílet i další instituce, například ministerstvo financí.

3.1.1.1 Nepřímé nástroje měnové politiky ČNB

Nejprve bude pozornost věnována nepřímým nástrojům měnové politiky, které jsou tržního charakteru, a proto jsou pro měnovou ekonomiku nejdůležitější. Hlavním charakteristickým rysem nepřímých nástrojů je plošná působnost na obchodní a jiné banky, které však na ně vždy nemusí reagovat. Jedná se o nástroje, které pouze vymezují pole pro podnikání bank v ekonomice a neomezují jejich samostatné rozhodování. Mezi nepřímé nástroje České národní banky patří operace na volném trhu, diskontní nástroje, kurzové intervence. Dále jsou mezi nepřímými nástroji měnové politiky uváděny povinné minimální rezervy⁹, v některých publikacích se však můžeme setkat s tím, že jsou zařazeny mezi nástroje působící přímo i nepřímo, společně s doporučeními, výzvami a dohodami¹⁰ (Revenda, 2011).

Povinné minimální rezervy

Centrální banka stanovuje povinné rezervní minimum, které si musí obchodní banky u ní držet na zvláštním účtu. Jde vlastně o pohledávky obchodních bank a ty je mohou využívat jako součást své likvidity. V současnosti stanovila ČNB tuto sazbu na 2 %. Přesná pravidla pro výpočet povinných minimálních rezerv jsou uvedena ve Věstníku ČNB, částka 16/204 ze dne 25. srpna 2004.

Operace na volném trhu

Operace na volném trhu jsou ve většině případů prováděny ve formě repo operací a jejich hlavním cílem je regulovat vývoj úrokových sazeb v ekonomice. Při repo operacích

⁹ Pouze za předpokladu, že platí plošně pro všechny banky, v opačném případě by se řadily mezi přímé nástroje měnové politiky.

¹⁰ Doporučení, výzvy a dohody jsou písemná či verbální doplnění nástrojů měnové politiky.

přijímá Česká národní banka od obchodních bank nadbytečnou likviditu a dává jim jako zajištění dohodnuté cenné papíry. Repo operace jsou prováděny formou tendrů. Základní doba, za kterou ČNB vrátí věřitelské bance kolaterál zvýšený o úrok, je obecně stanovena na 14 dní. Proto o této sazbě hovoříme jako o dvoutýdenní repo sazbě (2T repo sazba).

Automatické facility

Automatické facility slouží k poskytování nebo k ukládání likvidity bank či jiných finančních institucí přes noc, tzv. overnight. Depozitní facilitu umožňuje bankám uložit si peníze u ČNB přes noc bez zajištění svou přebytečnou likviditou. Depozita jsou úročeny depozitní sazbou, kterou ČNB nastavila na 0,25 % a jedná se o nejnižší sazbu v ekonomice. Marginální zápůjční facilitu je poskytována bankám, které mají s ČNB uzavřenou rámcovou repo smlouvu a umožňuje jim vypůjčit si od ČNB přes noc likviditu formou repo operace. Tato facilitu je úročena úrokovou sazbou, které se nazývá lombardní sazba a v současnosti je úročena 1,75 %. Česká národní banka v minulosti používala také reeskontní úvěr, který měl formu odkupu prvotřídních směnek od bank se lhůtou splatnosti obvykle do 3 měsíců.

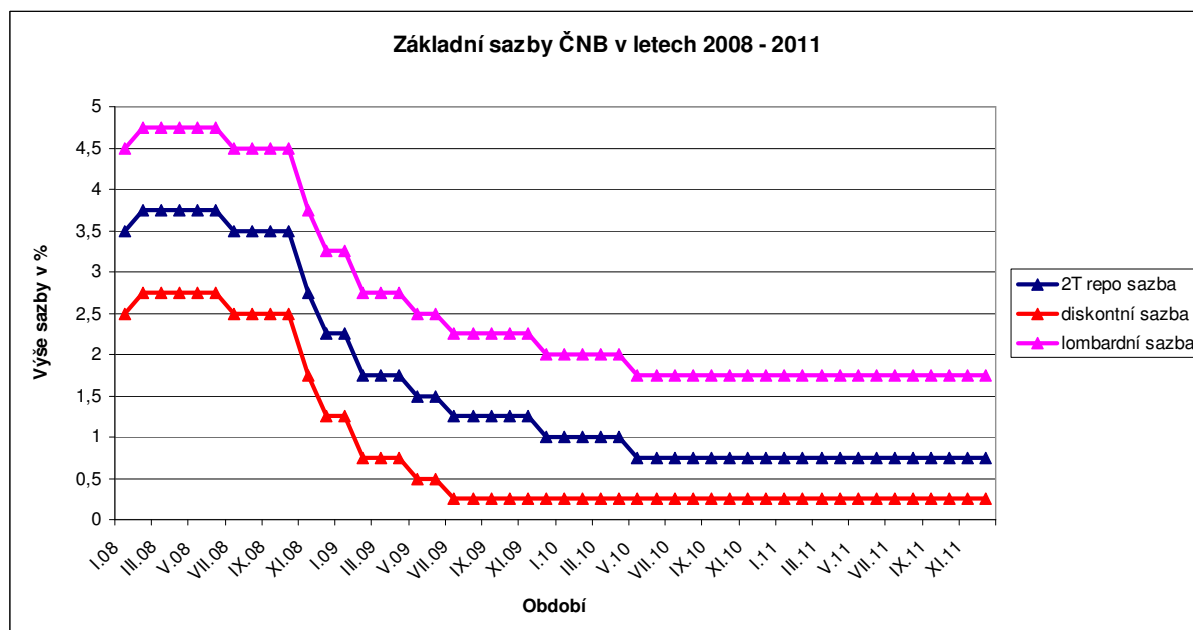
Mimořádné facility

Na podzim 2008 ČNB zavedla mimořádné dodávací repo operace se splatností dva týdny a tři měsíce, jejichž cílem je podpořit fungování trhu se státními dluhopisy. Od ledna 2011 byla zachována pouze dodávací repo operace se splatností dva týdny (Měnově politické nástroje, 2012).

Kurzové intervence

Úkolem kurzových intervencí ČNB je ovlivnit kurz české koruny vůči cizím měnám. Intervence mohou být buď přímé, tedy přímé ovlivňování nákupem a prodejem zahraniční měny anebo nepřímé, prováděné například změnou úrokových sazeb.

Graf 3.1: Vývoj sazeb ČNB v letech 2008 – 2011 (v %)

Zdroj: ČNB. Úrokové sazby (2012).

Lombardní sazba a 2T repo sazba zůstaly neměnné od května roku 2010. Diskontní sazba zůstala na 0,25 % od srpna 2009.

3.1.1.2 Přímé nástroje měnové politiky ČNB

Přímé nástroje jsou netržního charakteru a bývají z pravidla účinnější než nepřímé nástroje, protože působí selektivně (vůči vybraným bankám nebo dokonce i vůči jedné jediné). Jak ale uvádí Revedna (2011), i přes jejich větší účinnost se používají spíše výjimečně, protože omezují podnikatelskou samostatnost bank a ty se jejich používání brání. Jejich používání se omezuje spíše na případy vážného narušení cenové stability nebo k utlumení dopadů finančních krizí. V případě České republiky byly aktivně použity v 90. letech 20. století, kdy docházelo k zavádění tržního mechanismu (Uhrová, 2010).

3.1.2 Přípravenost ČNB vstoupit do ERM II

Měnová politika České národní banky se od konce 90. let 20. století začíná přibližovat ke vstupu do ERM II a přijetí společné měny euro. Dne 17. června 1998 schválila vláda ČR dokument, který se nazývá *Hospodářská strategie vstupu do Evropské unie: východiska a směry řešení* (Usnesení vlády ČR 1998, 2012), který definuje integrační proces. A dne 8. dubna 1999 byl Bankovní radou ČNB projednáván dokument *Dlouhodobé měnové strategie České národní banky*, který stanovoval uspořádání měnových poměrů ČNB, aby odpovídala měnovému uspořádání v eurozóně (Dlouhodobá měnová strategie, 2012). Česká republika, za pomoci České národní banky, je zavázána činit veškeré kroky, aby byla na vstup do ERM II co nejdříve připravena. Co je však zvláštní, že i přes neplnění konvergenčních kritérií ji vlastně nehrozí žádné přímé důsledky. Výjimkou je kritérium udržitelnosti veřejných financí.

Již v od doby, kdy se začala Česká republika připravovat na vstup do Evropské unie, započala probíhat spolupráce mezi Českou národní bankou a Evropskou centrální bankou a od 1. května 2004, je ČR nejen členem EU, ale automaticky je ČNB členem Evropského systému centrálních bank. Od června 2004 se guvernér, jako plnohodnotný člen, účastní jednání Generální rady a zástupci ČNB působí ve výborech ESCB jako jeho členové.

Kritérium cenové stability

Kritérium cenové stability je prozatím plněno, avšak v roce 2012 tomu tak zřejmě nebude v důsledky zvýšení sazby DPH z 10 % na 14 %. Ministerstvo financí ČR prognózuje, že cenový vývoj v ČR v letech 2013 – 2014 by měl být nicméně charakterizován mírnou inflací, která by měla zajistit plnění kritéria cenové stability. To bude platit za předpokladu, že v ČR nedojde k jiným než dosud plánovaným úpravám nepřímých daní či k jiným administrativním opatřením v oblasti spotřebitelských cen, které by měly významný proinflační dopad (Plnění konvergenčních kritérií, 2012).

Kritérium stavu veřejných financí

V současné době však není plněno kritérium udržitelnosti veřejných financí. Deficit veřejných rozpočtů v roce 2011 byl ve výši 3,7 % HDP. Očekává se však, že by se měl tento vývoj změnit a v roce 2014 by tato výše měla činit 1,9 % HDP. Kritérium poměru veřejného

dluhu k HDP se daří České republice dlouhodobě plnit. (Plnění konvergenčních kritérií, 2012).

Kritérium stability měnového kurzu

Vyhodnocení plnění kritéria stability měnového kurzu bude provedeno až poté, co ČR vstoupí do kurzového mechanismu ERM II a bude stanovena centrální parita koruny k euro (Plnění konvergenčních kritérií, 2012).

Kritérium konvergence úrokových sazeb

Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb ČR momentálně plní (Plnění konvergenčních kritérií, 2012).

Sumarizací současné připravenosti České republiky pro vstup do eurozóny se dá říci, že pokud se nic významného v české ekonomice nestane, je v podstatě až na menší odchylky připravena. Tento částečný nesoulad v plnění kritérií je však způsoben především finanční a hospodářskou krizí posledních let a je pouze dočasného charakteru. Ministerstvo financí a Česká národní banka i přesto nedoporučují stanovit datum vstupu do eurozóny, ani usilování o vstup do mechanismu ERM II. Proti vstupu do eurozóny může hovořit i argument, že v případě účasti České republiky v eurozóně v době světové finanční krize, by dopady na náš bankovní sektor byly nepochybně větší, než jaké byly ve skutečnosti (Uhrová, 2010). Tomášek (2002) k tomu uvádí, že ačkoliv není Česká republika členem měnové unie a euro nepoužívá jako svou měnu, tak díky vysoké angažovanosti euro v české ekonomice je naše měna v podstatě s eurem již neformálně svázána.

3.2 Měnová politika ECB

V kapitole měnová politiky ECB představím hlavní nástroje používané Eurosystémem k dosažení cílů měnové politiky a nastíním vznik a vývoj sladování měnové politiky v EU.

3.2.1 Nástroje měnové politiky ECB

Za účelem dosažení cílů měnové politiky disponuje Eurosystem souborem nástrojů měnové politiky. Evropská centrální banky provádí operace na volném trhu, nabízí stálé facility a jejím požadavkem je, aby si úvěrové instituce u ní držely na účtech minimální rezervy. Nejvýznamnější roli hrají v měnové politice ECB operace na volném trhu.

Operace na volném trhu

Operace na volném trhu používá ECB především k ovlivňování úrokových sazeb, k řízení stavu likvidity na peněžním trhu a k signalizaci orientace měnové politiky. ESCB má pro provádění operací na volném trhu k dispozici pět druhů nástrojů a nejdůležitějším z nich jsou reverzní transakce. ESCB může využívat také přímých transakcí, vydávat dluhové cenné papíry, měnové swapy a přijímat termínované vklady (Lacina, 2007). Reverzní transakce můžeme rozdělit na čtyři skupiny. Hlavní skupinou jsou refinanční operace (MRO). Jde o pravidelné reverzní transakce k zajištění likvidity a uskutečňují se jednou týdně. Druhou skupinu tvoří dlouhodobější refinanční operace (LTRO), které se uskutečňují jednou měsíčně a jejich splatnost zpravidla bývá tři měsíce. Operace jemného doladění tvoří další skupinu a jedná se o nepravidelně prováděné operace jejichž cílem je řízení stavu likvidity na peněžním trhu a ovlivňování úrokových sazeb (používají se především ke zmírnění vlivu na úrokové sazby způsobené neočekávanými výkyvy objemu likvidity na trhu). Poslední skupinou jsou strukturální operace, které ECB provádí pokud chce upravit strukturální likviditu Eurosystemu vůči finančnímu sektoru. Strukturální operace je možné provádět pomocí reverzních transakcí, přímých operací nebo emisí dluhových cenných papírů Evropské centrální banky.

Stálé facility

Eurosystem nabízí stálé facility, které dodávají a absorbují jednodenní likviditu. Patří mezi ně mezní zápůjční facility, která umožňuje bankám a jiným finančním institucím, aby proti způsobilým aktivům získaly od národních centrálních bank likviditu do druhého dne. Další službou je vkladová facility, pomocí které si mohou banky a finanční instituce ukládat u národních centrálních bank prostředky do druhého dne.

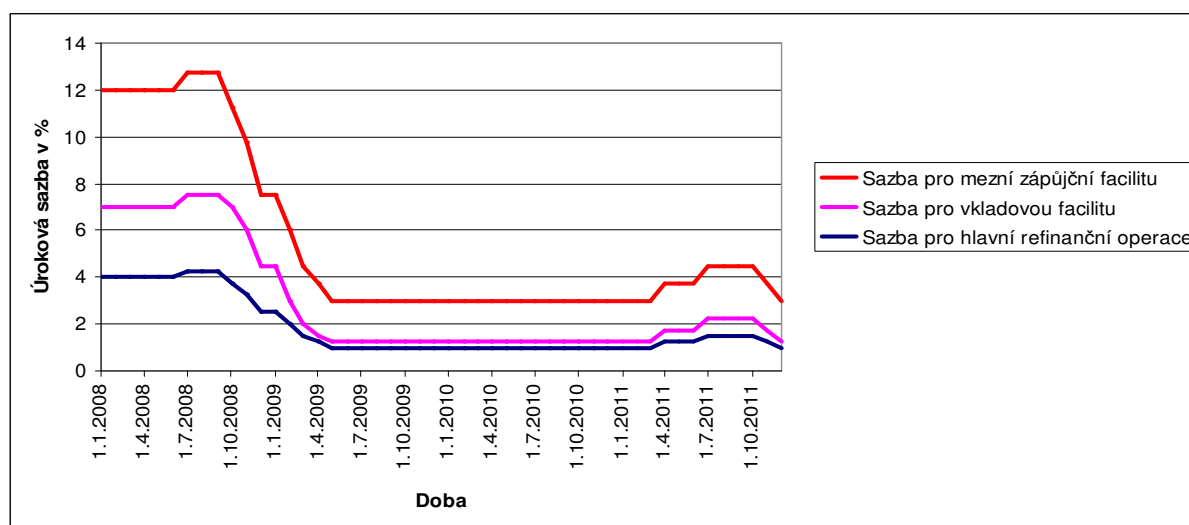
Minimální rezervy

Stejně jako Česká národní banka vyžaduje, aby si u ní banky držely finanční rezervu, totéž požaduje i Eurosystem. Minimální rezervy si jednotlivé banky drží u svých národních centrálních bank. Výše rezerv každé instituce je určena vztahem k její bilanci.

3.2.2 Úrokové sazby ECB

Základní úrokové sazby Evropské centrální banky tvoří sazby hlavních refinančních operací, úrokové sazby pro mezní zápůjční facilitu a vkladovou facilitu. V roce 2010 byly tyto úrokové sazby na úrovni 1,00 %, 1,75 % a 0,25 %. V roce 2009 Rada guvernérů ECB čtyřikrát změnila základní úrokové sazby. V 2012 roce došlo k prodloužení průměrné splatnosti operací na volném trhu zavedením LTRO s roční splatností. Také v 2008 přijala Rada guvernérů ECB čtyři rozhodnutí o změnách základních sazeb. ECB měla v tomto období snahu hlavně zvýšit likviditu bank z důvodu krize na finančních trzích. Můžeme tedy pozorovat, že od vypuknutí finanční krize začala ECB markantně snižovat úrokové sazby. V roce 2001 došlo ke zvýšení úrokových sazeb v dubnu a červenci, kde bylo snahou eliminovat inflační tlaky. V listopadu a prosinci Rada guvernérů z důvodu udržet cenovou stabilitu opět snížila úrokové sazby na 1 %, 1,75 % a 0,25 %.

Graf 3.2: Základní úrokové sazby ECB v letech 2008 – 2011 (v %)

Zdroj: ECB. Výroční zprávy (2008; 2009; 2010; 2011).

3.2.3 Slad'ování měnové politiky členských zemí EU

Měnová unie byla již v hlavách signatářů Římské smlouvy z roku 1957. V roce 1969 se konal v Haagu summit představitelů EHS s jasným výsledkem, a to vytvořením měnové unie. Jelikož nebylo jednoduché se dohodnout jak bude vypadat, byla sestavena pracovní skupina pod vedením lucemburského ministerského předsedy Wernera, která měla za úkol analyzovat názory jednotlivých zemí a stanovit postup, jak měnové unie docílit. Výstupem pak byla takzvaná Wernerova zpráva. Lacina (2007) k tomu dodává, že vznik měnové unie je podmíněn existencí dostatečně pružných trhů práce a mobility pracovní síly.

Jako projev snah členských zemí EU o těsnější spolupráci v oblasti měnové politiky byl dne 15. prosince 1978 založen Evropský měnový systém, který vstoupil v platnost 13. března 1979 (Revenda, 2011). Evropský měnový systém se opíral o tři pilíře, a to mechanismus směnných kurzů, Evropskou měnovou jednotku (ECU) a Evropský fond měnové spolupráce. EMS byl předstupněm dnešní Hospodářské a měnové unie. Rozhodnutí o vytvoření Hospodářské a měnové unie, jakožto dalšího stupně integrace ekonomik EU, přijala Evropská rada v prosinci 1991 ve městě Maastricht. Plán integrace byl podrobněji popsán v Delorsově¹¹ zprávě o založení HMU, která obsahovala tři etapy vytvoření HMU. V roce 1999 pak 11 zemí neodvolatelně zafixovalo své měnové kurzy vůči euru a pravomoci v provádění měnové politiky přesunuly na Evropský systém centrálních bank. Jak uvádí Baldwin (2008), Evropa je prvním případem, kdy politicky nezávislé země sloučily své existující měny.

Mechanismus směnných kurzů¹² je systém společně řízených fixních, ale upravitelných měnových kurzů zajištěných vzájemnou podporou členských zemí EU. V roce 1999 byl ERM nahrazen nově vytvořeným mechanismem směnných kurzů, tzv. ERM II a ECU bylo nahrazeno novou zúčtovací jednotkou euro. Země, které přijaly euro za svou národní měnu, opustily mechanismus směnných kurzů. Smyslem mechanismu je zabezpečit relativní stabilitu kurzů zemí před vstupem do eurozóny.

Makroekonomická kritéria, známá jako konvergenční kritéria, jsou definována v Maastrichtské smlouvě z roku 1992 v článku 121. Konvergenční kritéria by měla měřit

¹¹ Jacques Delors – bývalý předseda Evropské komise a významný francouzský politik a ekonom.

¹² ERM – Exchange Rate Mechanism.

míru sjednocení základních parametrů ekonomik členských států EU a jejich plnění má přispívat k tvorbě stabilního ekonomického prostředí vytvářejícího podmínky pro dlouhodobý hospodářský růst a usnadnit přechod na jednotnou měnu euro (Lacina, 2007). Konvergenční kritéria jsou stanovena následovně:

Kritérium cenové stability - jak je uvedeno v čl. 140 odst. 1 první odrážce Smlouvy o fungování Evropské unie, znamená, že členský stát vykazuje dlouhodobě udržitelnou cenovou stabilitu a průměrnou míru inflace měřenou v průběhu jednoho roku před provedeným šetřením, jež nepřekračuje o více než 1,5 procentního bodu míru inflace nejvýše tří členských států, které v oblasti cenové stability dosáhly nejlepších výsledků. Inflace se měří pomocí indexu spotřebitelských cen na srovnatelném základě s přihlédnutím k rozdílnému vymezení pojmů v jednotlivých členských státech (Protokol o kritériích konvergence, 2012).

Kritérium stavu veřejných financí – znamená, že na danou zemi se nevztahuje rozhodnutí o nadměrném schodku. Kritérium má dvě části – kritérium veřejného deficitu a kritérium veřejného dluhu (Protokol o kritériích konvergence, 2012).

Kritérium účasti v ERM - znamená, že dotyčný členský stát alespoň po dobu posledních dvou let před šetřením dodržoval fluktuální rozpětí stanovené mechanismem směnných kurzů Evropského měnového systému, aniž by byl směnný kurz vystaven silným tlakům. Zejména pak nesměl členský stát v tomto období z vlastního podnětu devalvovat dvoustranný střední kurz své měny vůči euru (Protokol o kritériích konvergence, 2012).

Kritérium konvergence úrokových sazeb - jak je uvedeno v čl. 140 odst. 1 čtvrté odrážce Smlouvy o fungování Evropské unie, znamená, že v průběhu jednoho roku před šetřením průměrná dlouhodobá nominální úroková sazba členského státu nepřekračovala o více než 2 procentní body úrokovou sazbu nejvýše tří členských států, které dosáhly v oblasti cenové stability nejlepších výsledků. Úrokové sazby se zjišťují na základě dlouhodobých státních dluhopisů nebo srovnatelných cenných papírů, s přihlédnutím k rozdílnému vymezení pojmů v jednotlivých členských státech (Protokol o kritériích konvergence, 2012).

Měnová unie a jednotná měna euro mají však celou řadu svých odpůrců. Jmenovat můžeme například Margaret Thatcher nebo významného ekonoma Milтона Friedmana. Z českých euroskeptiků lze zmínit současného prezidenta republiky Václava Klause. Všichni

se víceméně shodují na tom, že tak velké uskupení, jakým Evropská unie je, nemůže absorbovat případné šoky a nerovnováhy jednotlivých členských zemí. Charles Tannock (Proč se britové bojí eura, 2012) nachází nelehkou situaci eurozóny i v tom, že se zde nachází mnoho rozdílných kultur, tradic a také naráží na jazykovou bariéru, která brání pohybu pracovních sil. Velkou nevýhodou Eurosystemu je, že stát ztrácí svou suverenitu v otázkách měnové politiky, země již nemůže ovlivňovat svou ekonomiku monetárními nástroji. Brůžek však uvádí, že propojení České republiky s eurozónou, ať již obchodní, výrobní či měnové, je již dnes dost silné a není jisté, zda by se vstupem do eurozóny něco výrazně konkrétně pro náš stát změnilo (Brůžek, 2004).

3.3 Porovnání měnových politik ČNB a ECB

Evropská centrální banka nemá v plnění cílů měnové politiky příliš jednoduchý úkol, jelikož musí brát v potaz situaci a podmínky ve všech zemích eurozóny. Společná měnová politika může mít v jednotlivých zemích rozdílné důsledky na tamější ekonomiku. Česká národní banka má tedy podstatně jednodušší podmínky pro rozhodování o směřování měnové politiky.

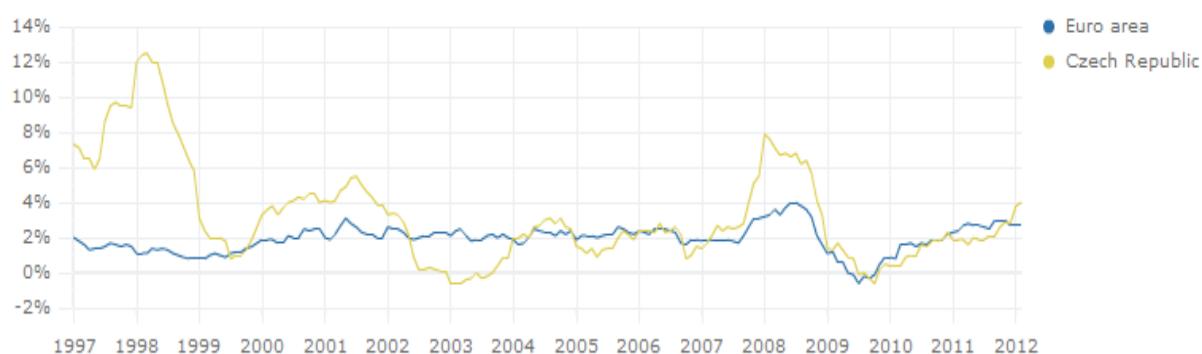
3.3.1 Cenová stabilita

Hlavním cílem měnové politiky ECB je stejně jako u ČNB udržení cenové stability. To v sobě nepřímo zahrnuje vyvarovat se dlouhotrvající inflaci nebo deflaci. Cenová stabilita také přispívá k dosažení vyšší ekonomické aktivity a zaměstnanosti. Obě centrální banky shodně využívají v měnové politice režim cílování inflace¹³. ČNB používá režim cílování inflace od ledna roku 1998, ten nahradil původní režim cílování peněžní zásoby (Kunert, 2007). Hrnčíř (2010) k tomu dodává, že příklon k režimu cílování inflace byl východiskem ze situace, kdy po měnových turbulentcích a vynuceném opuštění režimu fixního kurzu hospodářská a měnová politika ztratila svou dosavadní nominální kotvu v podobě kurzové veličiny. ČNB při posuzování vývoje inflace vychází ze statistických dat publikovaných ČSÚ. Graf (3.3) znázorňuje vývoj inflace v zemích eurozóny od roku 1997 až po počátek roku

¹³ Jedná se o jeden ze čtyř možných měnově-politických režimů pro zabezpečení cenové stability.

2012. Pro porovnání je v grafu znázorněn také vývoj HICP¹⁴ v České republice a je patrné, že zatímco HICP eurozóny se drží v téměř neměnném trendu, u indexu spotřebitelských cen ČR dochází ke značným výkyvům v průběhu měřených let. Inflace v eurozóně má tedy stabilnější průběh.

Graf 3.3: Vývoj inflace v ČR a eurozóně v letech 1997 – 2012 (v %, HICP)

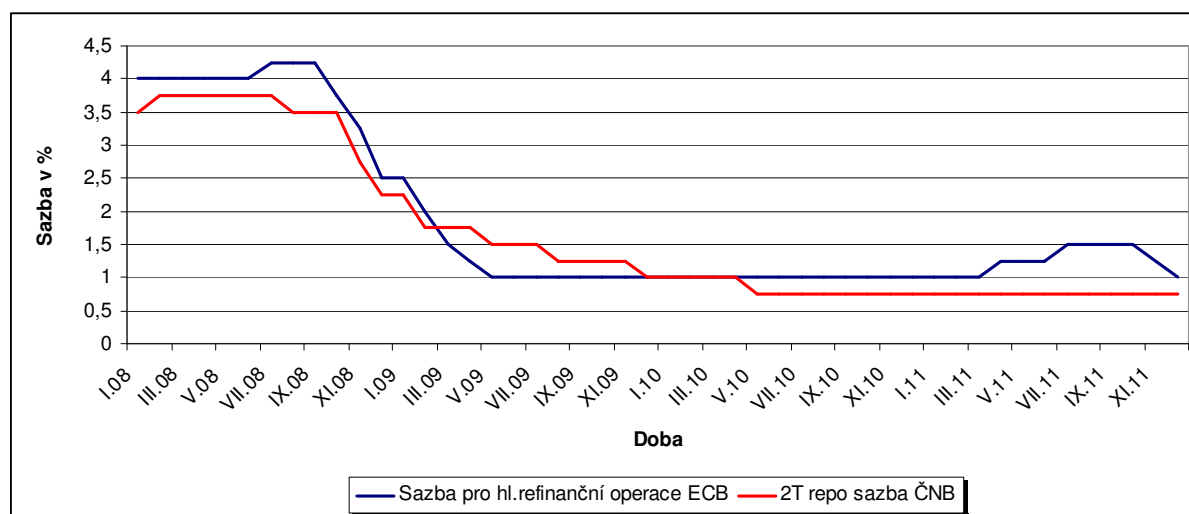
Zdroj: EUROSTAT. Inflace.

3.3.2 Úrokové sazby

Do jisté míry panuje i shoda ve stanovování hlavních úrokových sazeb ČNB a ECB (viz graf 3.4). Můžeme vidět, že ve většině případů v minulosti obě banky sazby snižovaly nebo je naopak držely v nezměněné výši. Na začátku roku 2010 došlo dokonce ke shodnému nastavení sazeb na 1 %. Avšak zatímco Česká národní banka ponechává 2T repo sazbu od roku 2010 nezměněnou, ECB ji v roce 2011 dvakrát zvýšila, a to v dubnu a v červenci. V listopadu pak ECB přistoupila ke snížení hlavní úrokové sazby na 1,25 % a v prosinci 2011 dosáhla výše sazby 1 % a ECB ji drží v této výši i v prvním čtvrtletí 2012.

¹⁴ Tento index se používá k mezinárodnímu srovnání inflace spotřebitelských cen.

Graf 3.4: Nastavení hlavních úrokových sazeb ČNB a ECB v letech 2008 - 2011

Zdroj: ČNB. ECB.

3.4 Současný vývoj měnové politiky eurozóny

V posledních měsících roku 2011 a v prvním čtvrtletí roku 2012 uskutečnil Eurosystem standardní i mimořádná opatření měnové politiky, ke kterým bylo přistoupeno z důvodu nestandardních okolností v posledním čtvrtletí 2011. Kombinace těchto opatření přispěla ke stabilizaci finančního prostředí a ke zlepšení transmise měnové politiky. Mimořádná opatření jsou pouze dočasného charakteru (Měsíční bulletin ECB z dubna 2012, 2012). Mimořádnými opatřeními jsou myšleny především dvě tříleté dlouhodobější refinanční operace (LTRO). Patria.cz k tomu uvedla, že hlavním smyslem tohoto kroku je uvolnění likvidity a rozvázání úvěrového trhu s koncovým důsledkem pro domácnosti a podniky, a tím posílení růstu ekonomiky (Patria, 2012). To bude mít blahodárný vliv také na samotné ekonomiky zadlužených zemí a prezident ECB Mario Draghi k tomu dodává, že v obou vlnách LTRO vidí příležitost pro vlády dojít k fiskální stabilizaci a strukturálním reformám a pro banky to může znamenat úpravu jejich bilancí (Press conference, 2012). První vlna LTRO proběhla v prosinci 2011, kdy Evropská centrální banka půjčila obchodním bankám necelých 500 mld. euro. O financování požádalo 523 finančních institucí. Ve druhé vlně LTRO koncem února si 800 bank půjčilo zhruba 530 miliard euro. Názory na tyto dva mimořádné kroky ECB se různí. Objevuje se například názor, že bez zásahu Evropské centrální banky by došlo ke

zhroucení finančního systému eurozóny, jiní oponují, že po těchto krocích se mohou banky stát na podobných opatřeních ECB závislé. Příkladem může být Španělsko, které se podle odborníků stává na levných půjčkách ECB závislé a přežívá jen díky nim. V únoru si Španělsko půjčilo od ECB 169,8 mld. eur a v březnu to bylo dokonce 316,3 mld. eur. Španělská ekonomika se dostala do podobné situace jako dříve Řecko, ale jelikož se jedná o daleko větší ekonomiku, nemusí se podařit Španělsku z dluhové krize dostat.

Na pomoc zadluženým zemím byly také zřízeny záchranné fondy (tzv. euroval). V roce 2010 byly zřízeny Evropský mechanismus finanční stabilizace, který měl poskytovat půjčky státům EU, které měly potíže s financováním svých veřejných dluhů, a Evropský fond finanční stability, jehož nástupcem je Evropský stabilizační mechanismus. Evropský stabilizační mechanismus by měl půjčkou pomoci zemím platícím eurem. K dispozici má mít fond celkem 700 miliard eur, ale jen 80 miliard eur má tvořit hotovost, které členské státy zaplatí přímo. Zbytek bude představovat kapitál, který vlády zaplatí tehdy, když některý ze států požádá o finanční pomoc (Evropský stabilizační mechanismus, 2012). Evropská centrální banka zvažuje možnost, že by vedle starosti o cenovou stabilitu mohla podporovat také ekonomický růst. Duální mandát pro ECB žádá především Francie (Podpora ekonomického růstu ECB, 2012).

ZÁVĚR

Cesta ke společné měnové politice je dlouhá a spletitá a ne vždy musí mít na jednotlivé země pozitivní dopad. Cílem bakalářské práce bylo definovat měnovou politiku České národní banky a Evropské centrální banky a provést srovnání obou institucí v rámci měnové politiky.

K tomu, aby se mohla členská země Evropské unie stát členem eurozóny, musí splnit tzv. konvergenční kritéria. Ta jsou definována v Maastrichtské smlouvě z roku 1992 v článku 121. V současnosti Česká republika splňuje kritérium cenové stability a kritérium konvergence úrokových sazeb. Podrobněji je srovnání cenové stability a hlavních úrokových sazeb ČNB a ECB uvedeno ve 3. kapitole. Čímž se dostáváme k jádru bakalářské práce, a tedy ke srovnávání měnových politik ČNB a ECB. Obě centrální banky shodně využívají režimu cílování inflace. Od roku 2008, kdy roční průměrná změna inflace měřená pomocí HICP dosáhla v ČR 6,3 %, se drží průměrná inflace v ČR okolo průměru nebo dokonce pod průměrem eurozóny. V 2009 byla průměrná změna míry inflace v ČR 0,6 % a v eurozóně jen 0,3 %. V letech 2010 a 2011 pak činila roční průměrná změna míry inflace v ČR jen 1,2 % a 2,1 %, což bylo méně než činil průměr eurozóny (HICP, 2012).

Stane-li se země členem eurozóny a přijme-li jednotnou měnu euro, ztrácí tak svou měnovou suverenitu. Kompetence a pravomoci měnové politiky předává do rukou společné Evropské centrální banky. Zde vyvstává otázka, jaké výhody za tuto cenu získá? Jednou z výhod je trvalá fixace národní měny k euru, čímž odpadá kurzové riziko a také jsou odstraněny náklady spojené s měnovou konverzí. Nespornou výhodou je i větší transparentnost a srovnatelnost cen v rámci eurozóny. Zafixování měny však v sobě nese i riziko, že ekonomika dané země nebude moci provádět vlastní kurzovou a měnovou politiku, a tím ovlivňovat svou ekonomiku. V úvahu je však nutno vzít, zda ekonomika dané země není již stejně určitým způsobem na euru a eurozóně závislá, a tudíž by přistoupení k Eurosystemu bylo pouze logickým krokem. Je nezbytné velice pečlivě zvážit, jaký dopad by měl vstup do Eurosystemu, respektive do ERM II, na měnovou politiku České národní banky. Ta se tomu společně s Ministerstvem financí ČR prozatím brání. Sjednání měnové politiky se zbytkem zemí eurozóny by totiž znamenal, že nebude brán ohled na hospodářské cykly a ekonomický růst České republiky a upřednostňovány budou potřeby evropských ekonomických gigantů –

Německa a Francie. Přijetí eura může pro občana České republiky také znamenat relativní zdražení spotřebního zboží a služeb.

Mým závěrem je, že měnová politika prováděná Českou národní bankou se až do nedávna příliš nelišila od té, co provádí Evropská centrální banka, až na to, že ECB se musí zabývat společnou měnovou politikou pro více zemí najednou. A to je podle mě důvodem, proč se pojetí obou měnových politik právě v posledních několika měsících rozchází. Hlavním cílem ECB se v současnosti stává záchrana eurozóny, ke které využívá právě nízkých úrokových sazeb. Soudím, že toto není ten nejlepší způsob jak vyřešit dluhovou krizi v Evropě a může to naopak situaci ještě zhoršit. Ztotožňuji se s názorem českého prezidenta Václava Klause (Proslov o Evropě, 2012), který uvádí, že jedním z kroků k vyřešení krize v eurozóně je decentralizace měnových pravomocí zpět na jednotlivé vlády a podle mého názoru by měla být také jednotlivým zemím eurozóny navrácena jejich národní měna.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Knižní odkazy:

BALDWIN, Richard a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing a.s., 2008. 480 s. ISBN 978-80-247-1807-1.

BRŮŽEK, Antonín. *Evropská měnová unie a Česká republika*. 1. vyd. 2004: Vysoká škola ekonomická v Praze. 30 s. ISBN 80-245-0820-6.

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Česká národní banka 1993 – 2003*. Praha: Česká národní banka, 2003. 39 s.

ČESKO. *Zpráva o vzniku České národní banky*. Praha: Česká národní banka, 1993. 28 s.

HRNČÍŘ, Miroslav. *Měnová teorie a politika*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, o. p. s., v edici EUPRESS, 2010. 80 s. ISBN 978-80-7408-033-3.

KUBÁTOVÁ, Květa. *Veřejné finance a monetární politika v EU a jejich vliv na mezinárodní podnikání*. 1. vyd. Praha: MATFYZPRESS, 2011. 120 s. ISBN 978-80-7378-111-8.

KUNERT, Jakub a Jiří NOVOTNÝ. *Centrální bankovníctví v českých zemích*. 1. vyd. Praha: Česká národní banka, 2008. 183 s. ISBN 978-80-87225-06-6.

LACINA, Lubor, et al. *Měnová integrace. Náklady a přínosy členství v měnové unii*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007. 538 s. ISBN 978-80-7179-560-5.

LANDOROVÁ, Anděla, et al. *Centrální bankovníctví*. 2. vyd. Liberec: Technická universita v Liberci, 2007. 171 s. ISBN 978-80-7372-190-9.

LOUŽEK, Marek. *Měnová politika a příchod eura*. Sborník textů ze seminářů. 1. vyd. Praha: Centrum pro ekonomiku a politiku, 2002. 107 s. ISBN 80-86547-08-6.

REVENDA, Zbyněk. *Banky a měnová politika*. Praha: Nad zlato, 1991. 136 s. ISBN 80-900383-3-6.

REVENDA, Zbyněk. *Bankovní regulace a dohled*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 1995. 198 s. ISBN 80-7079-486-0.

REVENDA, Zbyněk. *Centrální bankovníctví*. 3.vyd. Praha: Management Press, 2011. 558 s. ISBN 978-80-7261-230-7.

TOMÁŠEK, Michal. *Kdy má Česká republika usilovat o přistoupení k euru – vztah ekonomických a právních kritérií?* In: LOUŽEK, Marek. *Měnová politika a příchod eura*. Sborník textů ze seminářů. 1. vyd. Praha: Centrum pro ekonomiku a politiku, 2002. 37 - 66 s. ISBN 80-86547-08-6.

UHROVÁ, Natálie. *Měnová politika České národní banky a Evropské centrální banky*. In: *Hospodářská politika v členských zemích Evropské unie: sborník příspěvků VIII. Mezinárodní vědecké konference* Karviná: Slezská universita v Opavě, Obchodně podnikatelská fakulta, 2010. 493 - 503 s. ISBN 978-80-7248-601-4.

VENCOVSKÝ, František a Karel PŮLPÁN, et al. *Dějiny měnových teorií na českém území*. 1. vyd. Praha, 2005. 486 s. ISBN 80-245-0992-X.

ZEMAN, Václav a Martin SLEZÁK. *Centrální bankovníctví a monetární politika*. 1. vyd. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2010. 161 s. ISBN 978-80-214-4043-2.

Internetové odkazy:

BCL. *Lucemburská centrální banka* [online]. 2012. [cit. 2012-03-03] Dostupné z WWW: <http://www.bcl.lu/en/bcl/index.html>

CHARLESTANNOCK. *Proč se britové bojí eura* [online]. 2012. [cit. 2012-04-17] Dostupné z WWW: <http://www.charlestannock.com/050202.asp>

ČESKO. *Zákon č. 6 ze dne 17. prosince 1992 o České národní bance, v současném platném znění*. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1993, částka 3. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=6/1993&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

ČNB. *Bilance ČNB* [online]. 2012. [cit. 2012-03-24] Dostupné z WWW: http://www.cnb.cz/cs/o_cnb/hospodareni/dekadni_bilance/cnb_bilance.html

ČNB. *Dlouhodobá měnová strategie* [online]. 2012. [cit. 2012-04-03] Dostupné z WWW: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/strategicke_dokumenty/download/d_menova_strategie.pdf

ČNB. *Měnově politické nástroje* [online]. 2012. [cit. 2012-04-12] Dostupné z WWW: http://www.cnb.cz/cs/menova_politika/mp_nastroje/#pmr

ČNB. *Organizační struktura ČNB* [online]. 2012. [cit. 2012-03-20] Dostupné z WWW: http://www.cnb.cz/cs/o_cnb/organizacni_struktura/ustredi/

ČNB. *Státní banka československá* [online]. 2012. [cit. 2012-03-03] Dostupné z WWW: http://www.cnb.cz/cs/o_cnb/archiv_cnb/fondy/st_bank_a_cs.html

ČNB. *Výsledek hospodaření ČNB za rok 2007* [online]. 2012. [cit. 2012-03-25] Dostupné z WWW: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/o_cnb/hospodareni/download/cnb_vysledky_hospodareni_2007.pdf

ČNB. *Výsledek hospodaření ČNB za rok 2008* [online]. 2012. [cit. 2012-03-25] Dostupné z WWW:

http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/o_cnb/hospodareni/download/cnb_vysledky_hospodareni_2008.pdf

ČNB. *Výsledek hospodaření ČNB za rok 2009* [online]. 2012. [cit. 2012-03-25] Dostupné z WWW:

http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/o_cnb/hospodareni/download/cnb_vysledky_hospodareni_2009.pdf

ČNB. *Výsledek hospodaření ČNB za rok 2010* [online]. 2012. [cit. 2012-03-25] Dostupné z WWW:

http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/o_cnb/hospodareni/download/cnb_vysledky_hospodareni_2010.pdf

ČNB. *Výsledek hospodaření ČNB za rok 2011* [online]. 2012. [cit. 2012-04-27] Dostupné z WWW:

http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/o_cnb/hospodareni/download/cnb_vysledky_hospodareni_2011.pdf

ČNB. *Úrokové sazby* [online]. 2012. [cit. 2012-04-02] Dostupné z WWW:

http://www.cnb.cz/cs/menova_politika/mp_nastroje/#historie

ECB. *Organizační struktura ECB* [online]. 2012. [cit. 2012-04-03] Dostupné z WWW:

http://www.ecb.int/ecb/educational/facts/orga/html/or_005.cs.html

ECB. *Press conference* [online]. 2012. [cit. 2012-04-04] Dostupné z WWW:

<http://www.ecb.int/press/pressconf/2012/html/is120404.en.html>

ECB. *Protokol o kritériích konvergence* [online]. 2012. [cit. 2012-04-012] Dostupné z

WWW: http://www.ecb.int/ecb/legal/pdf/fxac08115csc_002.pdf

ECB. *Roční účetní závěrka ECB* [online]. 2012. [cit. 2012-03-25] Dostupné z WWW:

http://www.ecb.int/press/pr/date/2012/html/pr120308_2.cs.html

ECB. *Smlouva o fungování EU* [online]. 2012. [cit. 2012-03-24] Dostupné z WWW:
http://www.ecb.int/ecb/legal/pdf/fxac08115csc_002.pdf

ECB. *Výroční zpráva pro rok 2008* [online]. 2012. [cit. 2012-04-05] Dostupné z WWW:
<http://www.ecb.int/pub/pdf/annrep/ar2008cs.pdf>

ECB. *Výroční zpráva pro rok 2009* [online]. 2012. [cit. 2012-04-05] Dostupné z WWW:
<http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/annrep/ar2009cs.pdf>

ECB. *Výroční zpráva pro rok 2010* [online]. 2012. [cit. 2012-04-05] Dostupné z WWW:
<http://www.ecb.int/pub/pdf/annrep/ar2010cs.pdf>

ECB. *Výroční zpráva pro rok 2011* [online]. 2012. [cit. 2012-04-28] Dostupné z WWW:
<http://www.ecb.int/pub/pdf/annrep/ar2011cs.pdf>

EUROSKOP. *Podpora ekonomického růstu ECB* [online]. 2012. [cit. 2012-04-17] Dostupné z WWW:
<http://www.euroskop.cz/8959/20627/clanek/nemecko-odmitlo-vyzvu-sarkozyho-k-rozsireni-mandatu-ecb/>

EUROSTAT. *HICP* [online]. 2012. [cit. 2012-03-20] Dostupné z WWW:
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsieb060>

EUROSTAT. *Inflace* [online]. 2012. [cit. 2012-03-20] Dostupné z WWW:
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/inflation_dashboard/

IHNED. *Evropský stabilizační mechanismus* [online]. 2012. [cit. 2012-04-13] Dostupné z WWW:
<http://byznys.ihned.cz/c1-51551910-zachranny-kruh-evropy-v-ohrozeni-je-v-rozporu-s-nemeckou-ustavou>

KLAUS. *Proslov o Evropě* [online]. 2012. [cit. 2012-05-03] Dostupné z WWW:
<http://www.klaus.cz/clanky/3091>

MFCR. *Plnění konvergenčních kritérií* [online]. 2012. [cit. 2012-04-03] Dostupné z WWW:
http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Vyhodnoceni_Maastricht_2011_pdf.pdf

PATRIA. *Patria* [online]. 2012. [cit. 2012-04-14] Dostupné z WWW:
<http://www.patria.cz/zpravodajstvi/2019053/o-trilete-uvery-zazadalo-v-druhe-vlne-ltro-800-bank-ecb-jim-pujci-530-miliar-eur.html>

VLÁDA ČR. *Usnesení vlády ČR 1998* [online]. 2012. [cit. 2012-04-03] Dostupné z WWW:
http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/WebGovRecord2/E8D17A7364A7951AC12571B6006E0FF8?OpenDocument

SEZNAM ZKRATEK

CERTIS	český systém okamžitého mezibankovního zúčtování Czech Express Real Time Interbank Gross Settlement
ČNB	Česká národní banka
ČSÚ	Český statistický úřad
DPH	Daň z přidané hodnoty
ECB	European Central Bank Evropská centrální banka
ECU	European Currency Unit Evropská zúčtovací jednotka
EHS	Europeana Economic Community Evropská hospodářské společenství
EMS	European Monetary System Evropský měnový systém
ERM	Exchange Rate Machanism mechanismus směnných kurzů
ERM II	Exchange Rate Mechanism II mechanismus směnných kurzů II
ESCB	European System of Central Banks Evropský systém centrálních bank

EU	European Union Evropská unie
HICP	Harmonised Index of Consumer Prices Harmonizovaný index spotřebitelských cen
LTRO	Longer Term Refinancing Operations dlouhodobé refinanční operace
MRO	Main Refinancing Operations krátkodobé refinanční operace
NBČS	Národní banka Československá
SBČS	Sátní banka československá
SWIFT	The Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication
TARGET 2	Trans-European Automated Real-time Gross Settlement Express Transfer System
USA	United Nations of America Spojené státy americké

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdelečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou (bakalářskou) práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 11. května 2012

Alena Macurová

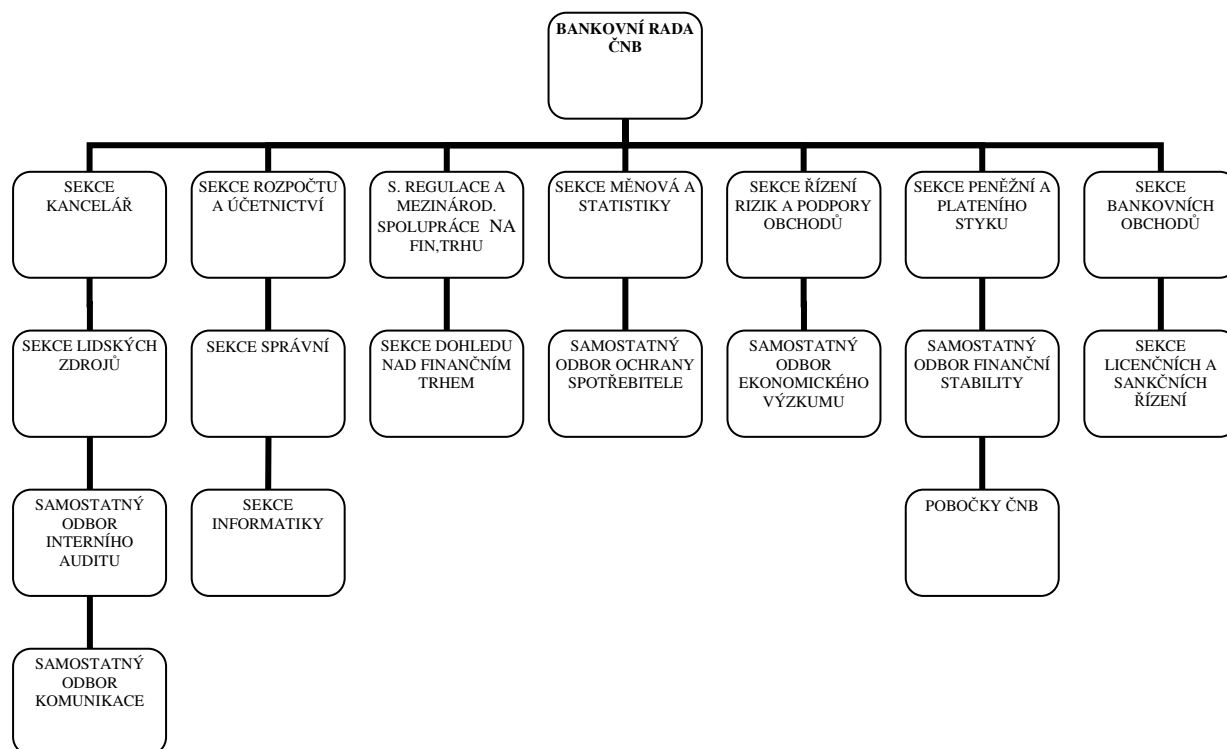
Adresa trvalého pobytu studenta:

Petrvaldská 36/264, Havířov, 736 01, Česká republika

SEZNAM PŘÍLOH

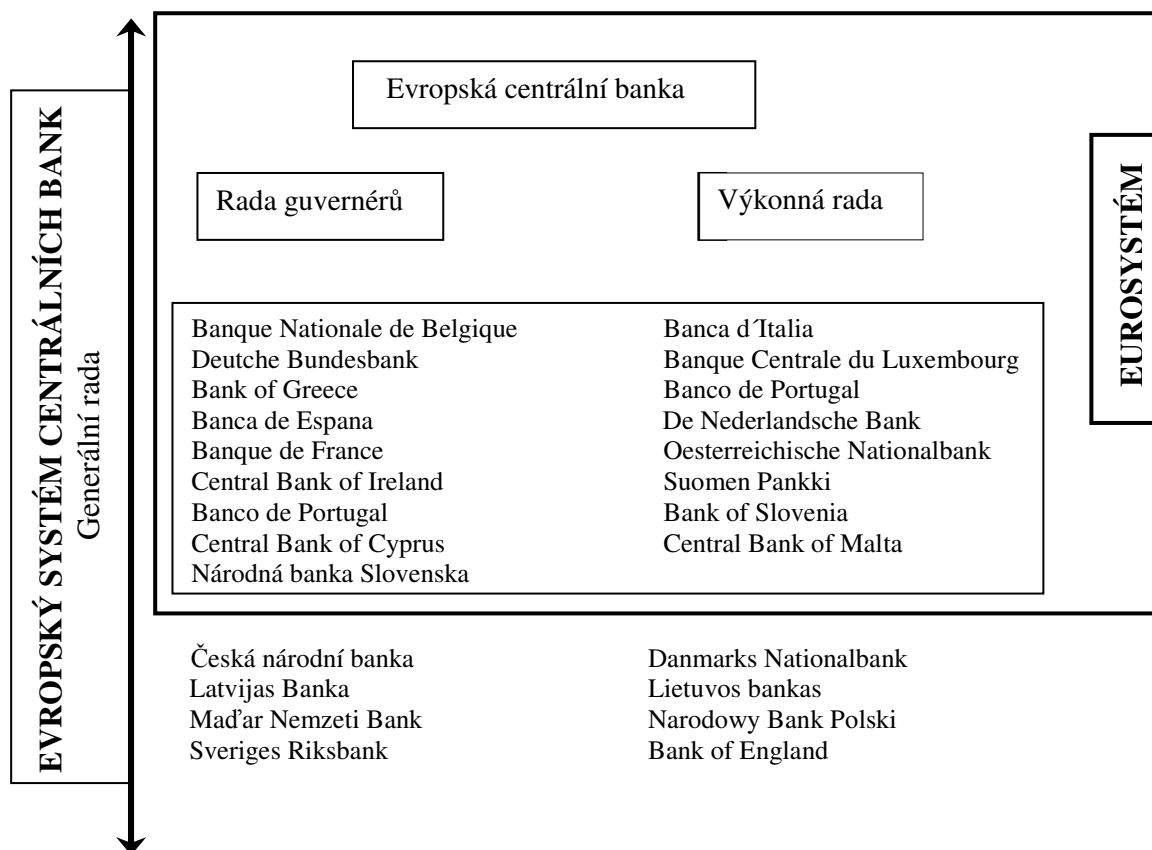
PŘÍLOHA Č. 1	Organizační struktura České národní banky
PŘÍLOHA Č. 2	Schéma ESCB a Eurosystemu

PŘÍLOHA Č. 1: Organizační struktura České národní banky

Zdroj: Organizační struktura ČNB (2012).

PŘÍLOHA Č. 2: Schéma ESCB a Eurosystemu

Zdroj: Lacina (2007).